

Kosova do të synojë të shndërrohet në një ndër top-destinacionet për tërheqjen e investimeve të huaja në rajon. Detyra më e madhe i takon MPJ-së dhe Shërbimit të jashtëm që ta bëjnë të qartë se Kosova është e hapur për investime dhe nuk ka pengesa për t'i bërë ato. Gjithashtu, është tejet i rëndësishëm promovimi i mëtutjeshëm i të gjitha përparësive ligjore, ekonomike, strukturore dhe humane që ka Kosova nëpërmjet rrjetit tonë diplomatik, nëpërmjet organizimit të forumeve ekonomike, të biznesit, pjesëmarrjes në panaire dhe organizime të tjera multilaterale me karakter ekonomik, financiar etj. Pra, shtimi i bashkëpunimit bilateral dhe multilateral për tërheqjen e investimeve të huaja, nxitja e eksportit të produkteve të Kosovës dhe promovimi i Kosovës si një destinacion tërheqës turistik do të jenë prioritete të diplomacisë ekonomike.

Roli i diplomacisë në zhvillimin ekonomik të Kosovës do të jetë thelbësor. Ministria e Punëve Jashtme në fushën e ekonomisë do të ketë rol në katër aspekte:

- a) Aspekti i parë do të jetë diplomacia ekonomike. Qeveria e Kosovës do të vazhdojë të shfrytëzojë rrjetin diplomatik për të tërhequr investime dhe për të promovuar bizneset kosovare nëpër botë, kjo me synimin për rritjen e aktivitetit ekonomik ndërkombëtar për Kosovën. Po ashtu, fokus i rëndësishëm në këtë drejtim do t'i kushtohet edhe bashkëpunimit me diasporën, me qëllim të tërheqjes së investimeve dhe promovimit të bizneseve kosovare në vendet ku ata jetojnë. Është më se e qartë që në kohën në të cilën jetojmë tani një shtet nuk mund të ketë zhvillim të qëndrueshëm ekonomik pa bashkëpunim ndërkombëtar në këtë fushë. Në këtë aspekt, Ministria e Punëve të Jashtme në bashkëpunim të ngushtë me të gjitha institucionet e linjës do të promovojë fushat kryesore për investime në Kosovë, fusha ku Kosova ka avantazh krahasues me vendet tjera të rajonit dhe botës. Gjithashtu, do të punohet ngushtë edhe me institucionet përkatëse ndërkombëtare, siç janë: Fondet Zhvillimore, Odat Ekonomike dhe organizata të tjera me karakter ekonomik.
- b) Aspekti i dytë do të jetë në fuqizimin e marrëdhënieve bilaterale dhe multilaterale. Në këtë fushë Qeveria e Kosovës do të vazhdojë të ketë prioritet nënshkrimin e marrëveshjeve me karakter ekonomik/tregtar me të gjitha shtetet që janë partnerë të Kosovës. Përpos aspektit bilateral, do të vazhdohet tutje me angazhimin për anëtarësimin e Kosovës në mekanizma të ndryshëm multilateral me karakter ekonomik dhe financiar që do të ndihmojnë zhvillimin e Kosovës. Rëndësi e veçantë do të vazhdojë t'i kushtohet bashkëpunimit rajonal, në përputhje të plotë me obligimet që dalin nga Procesi i Berlinit dhe Strategjia për Evropën Juglindore 2020. Perspektiva e qartë e anëtarësimit të Kosovës në Bashkimin Evropian përbën në vete një përparësi për Kosovën, që shihet si një aspekt shumë atraktiv nga shumë investitorë nga vendet jashtë Evropës. Të gjitha këto do të nxisin rritjen e shkëmbimeve tregtare, rritjen e investimeve të huaja në Kosovë e rrjedhimisht edhe rritjen e eksporteve. Gjithashtu, nëpërmjet këtyre marrëveshjeve dhe këtij bashkëpunimi, Kosova do të sigurojë qasje në kredi të buta dhe mjete të tjera

- financiare ndërkombëtare, në mënyrë që të zhvillohen fusha të caktuara ekonomike dhe të përkrahen bizneset vendore. I gjithë ky aktivitet përmirëson dukshëm imazhin e Kosovës dhe rrit kredibilitetin në sy të investitorëve potencial.
- c) Aspekti i tretë ka të bëjë me rolin e ri të MPJ-së si lehtësues dhe ndërmjetësues mes investitorëve të huaj dhe organeve të tjera qeveritare e administrative. MPJ-ja do të intensifikojë bashkëpunimin me të gjitha institucionet e linjës në interes të zhvillimit sa më të madh të bashkëpunimit ekonomik me shtetet partnere. Në këtë aspekt, MPJ-ja do të jetë një ndërmjetësuese në mes të investitorëve potencialë të huaj dhe institucioneve përkatëse vendore, në funksion të zhvillimit të mëtutjeshëm ekonomik të vendit. Komunikimi i mirëfilltë dhe koordinimi i ngushtë në mes të institucioneve vendore do të lehtësojë tërheqjen e investitorëve të huaj, si dhe promovimin e produkteve të Kosovës jashtë vendit.
- d) Aspekti i katërt është realizimi i objektivave të politikës së jashtme të Qeverisë së Kosovës së në raport me vendet tjera të botës, nëpërmjet diplomacisë ekonomike. Në këtë drejtim Ministria e Punëve të Jashtme do të vazhdojë të ketë një rol qendror për të identifikuar partnerët strategjik të Kosovës, gjë që ndihmon edhe orientimin e bashkëpunimit ekonomik të Kosovës. Një rëndësi të veçantë në këtë fushë ka diversifikimi i importeve, në mënyrë që Kosova të mos jetë e varur për produkte të caktuara vetëm nga importet që vijnë nga një vend.

Diplomacia e Kosovës do të fokusohet për të mbështetur përpjekjet për të lidhur Kosovën me Gazsjellësin Trans-Adriatik (TAP). Ky projekt është në interes të Kosovës për të fituar qasje në të tubacionit TAP, në funksion të sigurimit të zhvillimit, diversifikimit të burimeve të energjisë dhe sistemit të pavarur energjetik, që është një nga projektet më të rëndësishme energjetike që mbështet nga Bashkimi Evropian dhe komuniteti Euro-Atlantik. Duke arritur këtë synim, gazsjellësi do t'ia mundësojë Kosovës të ketë qasje në Korridorin Jugor të Gazit, një projekt i BE-së në thelb të strategjisë së saj energjetike për pavarësimin e burimeve të gazit në Evropë. TAP-i ofron një garancion për Kosovën dhe rajonin për të ruajtur pavarësinë energjetike dhe do të vendosë rregullat e BE-së në tregun e energjisë së rajonit.

Rrjeti diplomatik në shërbim të zhvillimit do jetë fokus i qeverisë së Kosovës, për ta maksimizuar përfitimin shumësektorësh nga Shërbimi i Jashtëm i Kosovës. Ministria e Punëve të Jashtme, në bashkëpunim me rrjetin e saj ndërkombëtar të ambasadave dhe konsullatave, do të vazhdojë të kontribuojë në përpjekje më të gjerë, për të sjellë investimet e huaja në Kosovë, të rrisë eksportin e mallrave dhe shërbimeve të Kosovës, për të nxitur turizmin, shërbimet financiare dhe tregtarë në përgjithësi, duke u koordinuar ngushtë me agjencitë qeveritare përkatëse, për të siguruar një fokus përbashkët mbi qëllimet imediate dhe afatgjata të zhvillimit ekonomik të Kosovës.

Ministria e Punëve të Jashtme gjithashtu do të shfrytëzojë në mënyrë më efikase konsullatat e saj në Evropë për promovimin e tregtisë dhe investimeve dhe për t'i vënë ato në shërbim

të ndërmarrësve të Kosovës në procesin e kërkimit të tregjeve të reja për prodhimet e Kosovës.

3.9. Diaspora

Promovimi i diasporës së Kosovës dhe realizimi i objektivave që dalin nga Strategjia për Diasporën dhe Mërgatën 2013-2018, e të cilat kanë të bëjnë me ruajtjen e identitetit kombëtar dhe kulturor të pjesëtarëve të diasporës, krijimin e kushteve për pjesëmarrjen e diasporës në jetën politike dhe sociale dhe përfaqësimin e tyre në institucionet vendimmarrëse të vendit, integrimin e tyre në vendet ku jetojnë, si dhe përfshirjen e diasporës në zhvillimin socio-ekonomik të vendit.

Qeveria e Kosovës do të vazhdojë finalizimin dhe konsolidimin e infrastrukturës ligjore & administrative për Diasporën, në mënyrë që të bëjë të mundur zbatimin e plotë të Strategjisë për Diasporën dhe Mërgatën në të gjitha dimensionet e jetës në Kosovë dhe në vendet ku jetojnë. Deri më tani janë miratuar: Ligji i Diasporës dhe i Mërgatës, Ligji i Shtetësisë, Ligji për Shërbimet Diplomatike dhe Konsullore dhe të tjera dokumente që mund të plotësohen me përcaktimin e objektivave, të cilat shpjegohen më poshtë në këtë Program qeverisës.

Duke qenë se ende kemi një organizim të fragmentuar të diasporës, Ministria e Diasporës do të punojë në krijimin e kushteve për një organizim sa më të mirë dhe unik të diasporës në mënyrë që të shfrytëzojë maksimalisht mundësit që ofrojnë shtetet ku bashkatdhetarët tanë jetojnë, por edhe që ky organizim të jetë i dobishëm për vendin tonë. Do të vazhdojë angazhimi për avancimin e të drejtave politike e sociale të diasporës në Kosovë, por edhe në vendet ku jetojnë përmes përfshirjes në jetën politike të vendit. Do të punohet në ruajtjen e identitetit kulturor e gjuhësor të diasporës, duke u organizuar nëpër mekanizma të ndihmuar nga Ministria e Diasporës si rrjetet e shoqatave kulturore, shoqatave të mësuesve, shoqatave të krijuesve të fushave të artit dhe shkencës, federatave dhe konfederatave të sportit, rrjetet e të rinjve e studentëve e të juristëve, etj. Në këtë drejtim do të punohet në shmangien e asimilimit nëpërmjet programit për përfshirje në mësimin plotësues dhe bursave për studentët shqiptarë që të studiojnë në Kosovë dhe lehtësi për investime në Kosovë që remitancat gradualisht të shndërrohen në investime.

Do të punohet që të realizohet në bashkëpunim me Republikën e Shqipërisë "Programi i Përbashkët për Zhvillimin e Mësimin Plotësues në Diasporë dhe Mërgatë", proces i cili ka filluar që në vitin 2012 dhe i cili duhet të fillojë realizimin pas nënshkrimit të marrëveshjes në mes të dy shteteve. Si rezultat i këtij projekti të një rëndësie të posaçme, do të krijohen kushtet që gjatë katër viteve të ardhshme të rritet ndjeshëm numri i nxënësve që janë të përfshirë në programin për mësimin plotësues të gjuhës shqipe. Si pjesë e kësaj marrëveshjeje do të harmonizohet rregullativa ligjore, do të hartohet kurikula e përbashkët për mësimin e gjuhës shqipe, do të bëhet licencimi i përbashkët i mësimdhënësve, do të krijohen standardet e mësimdhënies dhe të rekrutimit të mësuesve dhe arsimtarëve, do të

bëhej financimi i procesit, do të krijohej një portal didaktik, do të bëhej furnizimi me tekste shkollore, lektura dhe libra të ndryshëm, si dhe do të organizohej fushata vetëdijësuese për arsimin plotësues

Për realizimin e projektit të mësimin plotësues shqip në diasporë Republika e Kosovës dhe ajo e Shqipërisë duhet të lidhin marrëveshje individuale me shtetet të cilat nuk e kanë të institucionalizuar mësimin në gjuhën shqipe. Modele pozitive të institucionalizimit të mësimin shqip janë Finlanda dhe Suedia.

Në varësi të rrethanave të vazhdohet me hapjen qendrave kulturore për diasporë dhe mërgatë. Hapja e këtyre qendrave në bashkëpunim me Republikën e Shqipërisë do të zvogëlonte ngarkesat buxhetore dhe do të mundësonte trajtim më adekuat të diasporës shqiptare në fushën e kulturës.

Në një periudhë 3-4-vjeçare duhet të realizohet projekti i Regjistrimit të Diasporës si dhe të hapet Seksioni i Muzeut të Diasporës dhe Mërgatës në Kosovë, në kuadër të Muzeut Kombëtar dhe Seksionit të Arkivit të Diasporës në kuadër të Arkivit të Kosovës.

Në kuadër të angazhimeve për të afruar diasporën me vendin tonë do të hartohen politika për të stimuluar studentët shqiptarë nga diaspora të studiojnë në Kosovë, e posaçërisht përmes një skeme të veçantë të kredive në bashkëpunim edhe me Unionin e Bizneseve nga Diaspora, do të stimulohen përmes kredive studentët shqiptarë në diasporë që të studiojnë në drejtimet deficitare për Kosovën. Njëkohësisht do të hartohen politika që profesorët dhe shkencëtarët e tjerë shqiptarë nga diaspora të përfshihen edhe në procesin mësimor në universitetet e Kosovës. Do të punohet që edhe mjekët shqiptarë nga diaspora të jenë pjesë e ngritjes së sistemit shëndetësor në Kosovë dhe kështu të gjitha këto kategori të mërgimtarëve me shkollim universitar të mbajnë lidhjet me vendin e origjinës dhe të rinisin kontaktet dhe të ruajnë gjuhën dhe kulturën shqipe.

Megjithëse sfidë, Qeveria e Kosovës do të punojë për të rritur përfaqësimin politik të Diasporës në vendimmarrjen e vendit, përmes krijimit të mekanizmave të ndryshëm përfaqësues. Do të krijohet një komision i posaçëm për diasporën, përgjegjësia e diasporës do t'i shtohet Komisionit për Punë të Jashtme. Kështu ky komision në mënyrë që së bashku me Ministrinë e Diasporës dhe të atë të Jashtme të bashkërendojë aktivitetet për përfshirje sa më të madhe të Diasporës në punën e Kuvendit të Kosovës.

Qeveria do të angazhohet që RTK të realizojë obligimet ligjore që ka për të transmetuar 6-9% të programit të vet për diasporën, përfshirë emërimin e një anëtarit të bordit të RTK-së nga diaspora.

Njëkohësisht do të punohet ngushtë me mediat elektronike dhe të shtypura në gjuhën shqipe që drejtohen nga pjesëtarë të Diasporës dhe që kanë për qëllim avancimin dhe

promovimin e të drejtave të qytetarëve tanë në vendet ku jetojnë. Ministria e Diasporës në bashkëpunim me shoqatat e gazetarëve nga Kosova dhe diaspora do të themelojë çmimin vjetor të gazetarisë për shkrimet, kronikat, emisionet dhe zhanre të tjera që promovojnë vlerat dhe iniciativat nga diaspora.

3.10. Diplomacia publike

Kosova do të vazhdojë të promovojë një imazhi real dhe modern, kulturën dhe identitetin e saj nëpërmjet diplomacisë publike, kulturore dhe dixhitale, dhe do të synojë të rrisë ndikimin kulturor dhe njerëzor në nivel rajonal dhe ndërkombëtar.

Qeveria e Kosovës duhet të angazhohet për të vazhduar me iniciativat e nisura për diplomacinë publike, të ndara në lobimin te vendet që nuk e kanë njohur Kosovën, promovimin e turizmit dhe brendeve kosovare jashtë dhe rritjen e investimeve të huaja në Kosovë. Duke konsideruar se janë përmbushur objektivat e Strategjisë për Diplomaci Digjitale, Qeveria e Kosovës do të hartojë një dokument strategjik që kanalizon përpjekjen për ta brenduar shtetin e ri nga një vend post-pavarësisë në një shtet me imazh të ri, të gatshëm për turizëm dhe investime të huaja.

Në këtë drejtim, do të kalon që Agjencia për Promovimin e Investimeve, që vepron në kuadër të MTI-së, të kalojë pranë Zyrës së Kryeministrit dhe të jetë udhëheqëse dhe koordinatore e të gjitha institucioneve kosovare për të bartur barrën e promovimit të turizmit dhe investimeve të huaja në Kosovë. Shërbimi i Jashtëm diplomatik i Kosovës duhet ta luajë një rol të rëndësishëm në këtë drejtim, në kuadër të qëllimeve për ta shtyrë përpara "diplomacinë ekonomike".

Në hartimin e Strategjisë dhe zbatimin e saj të përfshihen të gjitha palët në shoqëri, përfshirë institucionet shtetërore, të pavarura, bizneset, shoqëria civile dhe mekanizma të tjerë, sikurse ekspertë të huaj apo kompani. T'i ndahet një buxhet i arsyeshëm që mund të përballojë kërkesat për ta bartur barrën e promovimit të imazhit të ri të shtetit, të lansojë fushatat dhe të tërheqë investimet e huaja direkte.

Për t'iu shmangur procesit të politizimit, sikurse ka ngjarë në shumë shtete të tjera në rajon, Qeveria e Kosovës në krye të Agjencisë apo Ekipit Ndërministror, që duhet ta udhëheqë fushatën e promovimit të turizmit të Kosovës dhe të investimeve të huaja, të emërojë përfaqësues shtetërorë, të pavarur, nga jashtë politikës dhe ekspertë. Pos kompanive të huaja, që mund ta ndihmojnë Qeverinë e Kosovës për të hartuar Strategjinë dhe udhëhequr këtë proces, i cili mund të zgjasë me vite, duhet të angazhohen edhe ish-politikanë, diplomatë apo ekspertë që e këshillojnë Qeverinë për temat e sipërpërmendura.

Personalitetet, artistët dhe sportistët shqiptarë me famë botërore duhet të përfshihen në këtë iniciativë, për ta bartur barrën e fushatës për ta promovuar shtetin e ri, si

“ambasadorët” më të mirë për ta bërë të njohur Kosovën për të mirë në sytë e publikut botëror.

Fushata e Diplomacisë digjitale duhet të vazhdojë duke i përfshirë gjithnjë e më shumë qytetarët e Kosovës nëpërmjet iniciativës “Qytetarë diplomatë”, të cilët në çfarëdo udhëtimi në kapacitete private apo zyrtare do të duhej të pajisen me broshura dhe materiale të tjera propagandimi për ta prezantuar Kosovën.

Pozicionimi i Kosovës në një plan më afatgjatë në sytë e investitorëve duhet të identifikohet në sektorin e IT-së, për shkak të numrit të madh të të rinjve që kemi dhe penetrimit të lartë të internetit, duke u listuar Kosova si shteti i parë në rajon.

Sipas studimeve të shumta, Kosova do të mund të promovohet si shtet i ekoturizmit dhe bioprodukteve, për t’u fokusuar më shumë në prodhimin e produkteve bio, për shkak edhe të klimës që disponon apo të banjave shëruese (termale), të cilat janë në Kosovë janë në numër të konsiderueshëm.

Një mundësi tjetër e jashtëzakonshme për ta bërë Kosovën pjesë të agjendës botërore të sportit e të kulturës është anëtarësimi në organizatat ndërkombëtare të sportit, kulturës dhe të arsimit, veçmas FIFA dhe UEFA. Kështu artistët, sportistët dhe talentet e tjerë do të promovonin vlerat e Kosovës në botë. (Përsëritje nga lartë e një pjese!)

Përgatitja e një regjistri (Databaze) për profilin profesional të potencialeve njerëzore në Kosovë dhe Diasporë, kryesisht i fokusuar në identifikimin e personaliteteve që kanë arritur shumë në profilet e ndryshme, si: biznes, sport, kulturë, shkencë, teknologji, shëndetësi e turizëm, duhet të ndodhë në një afat sa më të shkurtër.

3.11. Diplomacia parlamentare

Partnerët qeveritarë në kuadër të dinamizmit të mëtutjeshëm të të gjitha fushave të diplomacisë dhe politikës së jashtme, synojnë rritjen e përdorimit të diplomacisë parlamentare për të thelluar bashkëpunimin dhe marrëdhëniet me vendet të cilat e kanë njohur Republikën e Kosovës. Angazhimi i partnerëve do të jetë edhe në funksion të mirëmbajtjes dhe rritjes së bashkëpunimit aktual mes Republikës së Kosovës dhe vendeve tjera, në nivel parlamentar. Duke qenë të vetëdijshëm për rolin që ka Kuvendi i Kosovës dhe sidomos Komisioni i saj për Politikë të Jashtme, partnerët do të rrisin koordinimin mes Legjislativit dhe Ekzekutivit në funksion të diplomacisë parlamentare. Në këtë drejtim, do të punohet një strategji e bashkëpunimit dhe rritjes së efektivitetit të diplomacisë parlamentare si dhe do të intensifikohet bashkëpunimi në funksion të përfaqësimit parlamentar në strukturat multilaterale parlamentare, në të cilat Kosova është pjesë ose mëton të bëhet brenda një afati të shkurtër.

3.12. Shërbimi i Jashtëm

Një prioritet tjetër do të jetë zhvillimi i infrastrukturës ligjore dhe institucionale të Shërbimit të Jashtëm të Kosovës, si dhe profesionalizimi dhe rritja e performancës së trupit diplomatik të Kosovës për t'u përballur me efikasitet kundrejt sfidave aktuale dhe ato të së ardhmes. Do të vazhdohet me zgjerimin e rrjetit diplomatik në botë.

Struktura organizative e Ministrisë së Punëve të Jashtme reflekton realitetet e reja të marrëdhënieve ndërkombëtare sot, si dhe nevojat dhe interesat e Kosovës në të ardhmen. Reforma organizative, e ndërmarrë në Ministrinë e Punëve të Jashtme dhe nevoja për ta forcuar aftësinë e Kosovës për të vepruar në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe të ofrojë shërbime më të mira konsullore për qytetarët jashtë vendit. Qëllim i këtij procesi të riorganizimit vazhdon të jetë përmirësimi i mënyrës në të cilën Ministria merret me çështjet e politikës së jashtme në forume bilaterale dhe multilaterale dhe për të siguruar një zbatim më efektiv të objektivave të politikës së jashtme të Kosovës.

Si rrjedhojë, domosdoshmëria e ndryshimit të ligjit aktual mbetet prioritet, me qëllim të rregullimit të veprimtarisë së Shërbimit të Jashtëm dhe statusit të diplomatit në veçanti, si pjesë e veçantë e Shërbimit Civil, që administrohet me këtë ligj, si organizimin, bashkërendimin dhe funksionimin e organeve me Institucionet përgjegjëse për politike të jashtme të Republikës së Kosovës, sipas parimit "Një Shërbim, një Ministri".

Struktura e re do të vazhdojë të mundësojë një përgatitje, koordinim më të mirë dhe priorizim të politikës së jashtme të Kosovës në të gjitha nivelet ndërkombëtare, duke paraqitur pozicione të qarta, të vazhdueshme dhe koherente. Struktura e re do të përpiqet më tutje për të integruar hartimin e politikave dhe të sigurojë një qasje të integruar ndaj çështjeve tematike në përpjekje për të adresuar sfidat e sotme dhe të së ardhmes.

Ministria e Punëve të Jashtme do të vazhdojë të forcojë Shërbimin Diplomatik të Kosovës dhe të sigurojë stafin e vet me mundësi për zhvillim në karrierë. Procesi i riorganizimit ka mundësuar krijimin e Akademisë Diplomatike, e cila do të vazhdojë të jetë një institucion i rëndësishëm për forcimin e kapaciteteve njerëzore të Shërbimit të Jashtëm të Kosovës. Akademia Diplomatike do të vazhdojë të fuqizojë kapacitetet e saj për të ofruar ekspertizë dhe asistencë për Ministrinë e Punëve të Jashtme në çështje të ndryshme regjionale, planifikimit të politikave dhe çështje të tjera të politikës së jashtme.

Qëllimi i Ministrisë së Punëve të Jashtme është që të vazhdojë të zgjerojë praninë diplomatike të Kosovës në botë, me një staf të vogël dhe profesional, por që do të mundësojë që Kosova të ketë një prani globale, për të përfaqësuar më mirë dhe në mënyre më efektive interesat e saj në rajone të ndryshme të botës. Kosova ka krijuar një prani të suksesshme diplomatike në Evropë, Amerikën Veriore, qendrore dhe në Azi. Fokusi në vitet e ardhshme, për të adresuar sfidat ndërkombëtare të Kosovës, do të jetë për të qenë e pranishme me misione diplomatike në Evropën Lindore dhe Jugore, Azinë Juglindore dhe

Afrikë që do të shtyjë përpara objektivat e politikës së jashtme të Kosovës, për t'u integruar plotësisht në bashkësinë ndërkombëtare.

Me qëllim të ngritjes së efikasitetit, politika e jashtme është duke identifikuar/zhvilluar metoda të reja pune. Fuqizimi i koordinimit në mes sektorëve të ndryshëm ngrit prestigjin ndërkombëtarë të RKS-së dhe kontribuon në ngritjen e efikasitetit të përfaqësimit të interesit shtetëror. Elementi kyç mbetet përfaqësimi i unifikuar i politikës së jashtme të të gjithë dikastereve qeveritare. Sistemi i unifikuar i përfaqësimit është një garancë për qytetarët që shteti i Kosovës ofron shërbime në të gjitha segmentet/marrëdhëniet, duke ndjekur standardet e njëjta profesionale. Nëpërmjet sistemit të unifikuar, Kosova do të vazhdojë të ketë një prani diplomatike për të adresuar me stafin e saj e çështjet politike, ekonomike, konsullore, kulturore dhe të mbrojtjes, të cilat do të forcojnë interesin e Kosovës në nivel bilateral dhe multilateral.

Duke u përpjekur të shfrytëzojmë avantazhet buxhetore, (ndoshta po mendohet të hyrat nga shërbimet konsullore?) do të vazhdohet me modernizimin e shërbimeve konsullore. Suksesi i këtij shërbimi do të përforcojë lidhjen në mes shtetit dhe qytetarit e që në masë të madhe do të sigurojë imazhin e mirë publik të Kosovës edhe jashtë vendit.

Kosova do të vazhdojë të zgjerojë rrjetin e saj konsullor në Azi, Evropë dhe Amerikën e Veriut, për të ofruar shërbime publike civile të qytetarëve të saj që jetojnë jashtë vendit. Kosova do të vazhdojë bashkëpunimin me Shqipërinë për të ofruar shërbime të përbashkëta konsullore, bazuar në marrëveshjet e përfaqësimit të përbashkët konsullor mes dy vendeve, në veçanti shembulli i përfaqësimit të përbashkët Konsullata e Përgjithshme në Milano.

Zgjerimi i pakos së shërbimeve konsullore dhe ngritja e efikasitetit në ofrimin e shërbimeve është një nga synimet në vazhdimësi. Në kuadër të kësaj, parimi "efikasitet në shërbim dhe jo tarifa" mbeten ndër synimet kryesore të Ministrisë së Punëve të Jashtme. Duke filluar të aplikohet në të gjitha misionet konsullore, shërbimi i marrjes së dokumenteve personale të identifikimit me procedurë të përshpejtuar, me qëllim të shkurtimit të afatit kohor për lëshimin e dokumenteve personale të identifikimit me kosto më të ulët.

Ministria e Punëve të Jashtme, nëpërmjet uljes së taksave konsullore për disa shërbime që nuk kanë implikime postare dhe që realizohen në mision "aty për aty", do të shtojë efijencën e shërbimit dhe promovojmë zgjerimin e pakos së shërbimeve që nuk janë ofruar më herët. Si ministri përparësi do t'i jepet avancimit dhe ofrimit të shërbimeve profesionale, assesi gjenerimit të mjeteve.

Po ashtu, vazhdimi i ofrimit të të gjitha shërbimeve të gjendjes civile në misione konsullore/diplomatike, në mënyrën "one-stop-shop", do të decentralizojë shërbimin dhe do të shtojë përgjegjësinë profesionale të personelit diplomatik. Si rezultat, do të lehtësohen procedurat burokratike dhe adresohen direkt kërkesat e shtetasve kosovarë për

shërbime të caktuara civile. Shërbime të cilat ofrohen në nivel komunal në Kosovë, pa pasur nevojë që të adresojnë gjatë pushimeve në vendlindje.

Ndër prioritetet në fushën e shërbimeve konsullore, që duhet të adresohen, në fokus do të jetë edhe shpërndarja e mëtutjeshme e sistemit të vizave, me një shtrirje globale, nëpërmjet ofrimit të këtij shërbime në misione të tjera, dhe ndërmjetësuesve komerciale e organeve të autorizuara të Qeverisë së Republikës së Kosovës.

4. ARSIMI, SHKENCA, KULTURA, RINIA DHE SPORTI

4.1. Arsimi dhe shkenca

Qeveria e Republikës së Kosovës synon që të ndërtojë një shoqëri të dijes, të integruar në rrjedhat evropiane dhe me mundësi të barabarta për zhvillim personal. Në përputhje me këtë vizion, Qeveria e Republikës së Kosovës angazhohet të ndërtojë një sistem arsimor gjithëpërfshirës, që siguron kushte për formim cilësor dhe në përputhje me nevojat e tregut të punës dhe shoqërisë. Në këtë kuadër Qeveria do të angazhohet në përmirësimin e kuadrit strategjik në sektorin e arsimit përmes hartimit të Planit Strategjik të Arsimit të Kosovës 2017-2021. Gjithashtu, do të bëhet rishikimi i dokumenteve dhe politikave arsimore që kanë të bëjnë me Kornizën e Kurrikulës të Kosovës, Kurrikulat Bërthamë, përkatësisht me strukturën e arsimit, si dhe ngritja e kapaciteteve njerëzore në nivel të MASHT-it, komunës dhe shkollës për zbatimin e Kurrikulës së Re të Kosovës. Duke e konsideruar arsimin si një ndër përcaktuesit kryesorë të zhvillimit dhe -qëndrueshmërisë afatgjate ekonomike dhe sociale të vendit, Qeveria e Republikës së Kosovës angazhohet ta trajtojë sektorin e arsimit si një prioritet themelor për zhvillimin e vendit, angazhim ky që do të reflektohet edhe në peshën që do t'i jepet arsimit dhe shkencës në ndarjen e buxhetit vjetor. Programi qeverisës për fushën e arsimit dhe të shkencës është i strukturuar në këto shtylla:

- Reformat strukturore në arsim,
- Rritja e pjesëmarrjes dhe qasja e barabartë në arsim,
- Sigurimi, garantimi dhe rritja e cilësisë së arsimit,
- Menaxhimi i institucioneve të arsimit,
- Integrimi dhe bashkëpunimi ndërkombëtar,
- Promovimi i shkencës dhe i hulumtimeve,
- Financimi i arsimit dhe i shkencës.

4.1.1. Reformat strukturore në arsim

Ndërtimi dhe funksionalizimi i Programit Kombëtar për Zhvillim gjatë Fëmijërisë së Hershme, i cili do të ofrojë shërbime dhe vizita të rregullta të mjekëve në familjet e fëmijëve të moshës 0-3 vjet, sigurimi i hapësirave të mjaftueshme, si adaptimi i shtëpive ekzistuese nëpër fshatra apo lagje, për arsimin parashkollor për fëmijët e moshës 3-6, si dhe trajnimi dhe punësimi i një numri të konsiderueshëm të edukatoreve, janë ndër pikat kyçe të Programit të Qeverisë për fushën e Arsimit.

Arsimi i mesëm i ulët (klasa 6-9) do të jetë bazë për orientim në arsimimin e mëtejshëm të nxënësve, duke i përshtatur plan-programet dhe duke përgatitur stafin e mësimdhënësve.

Duke pasur parasysh numrin e madh të nxënësve në paralele, sidomos në arsimin e mesëm të lartë, Qeveria do të angazhohet për krijimin e kushteve infrastrukturore për mësim, me qëllim të eliminimit të mbingarkesave dhe turneve në shkolla. Qeveria do të punojë për

plotësimin e kushteve të nevojshme që arsimit para-universitar të jetë i obligueshëm, siç e përcaktojnë edhe rrjedhat evropiane të arsimit.

Gjithashtu, Qeveria do të punojë në ofrimin e mundësive të zgjedhjes për të rinjtë tanë që ata të përcaktohen për arsim të përgjithshëm ose profesional, në përputhje me zhvillimet në tregun e punës në Kosovë, në rajon dhe në Evropë. Proporcioni në mes arsimit të përgjithshëm dhe atij profesional do të vendoset në përputhje me projeksionet e kërkesës në tregun e punës në Kosovë dhe ë rajon.

Zhvillimi i institucioneve të arsimit të lartë profesional dhe promovimi i gradave profesionale në arsimin e lartë, sipas Kornizës Kombëtare të Kualifikimeve - do të stimulohet hapja e programeve të studimeve me orientim profesional, që do të ndryshojnë në përputhje me nevojat e tregut të punës.

Qeveria e Republikës së Kosovës do të angazhohet për sigurimin e kushteve për kryerjen e punës praktike dhe lidhjes me tregun e punës. Do të sigurohen kushtet për kryerjen e punës praktike në shkollat profesionale dhe do të vendosen lidhje institucionale me ekonominë edhe në fushën e plan-programeve, për kryerjen e praktikës profesionale - sistemi dual i arsimit.

Rritja e shkallës së punësimit dhe fuqizimi i trajnimit profesional, duke u bazuar në nevojat e tregut të punës, sidomos zhvillimit të trekëndëshit 'triple helix', bashkëpunimi: universitet-qeveri-treg i punës.

Do të bëhet promovimi i shkathtësive për ndërmarrësi në të gjitha nivelet e arsimit në Kosovë, sepse ato konsiderohen kyçe për gjenerimin e ideve të reja dhe në punësimin e të rinjve që mbarojnë shkollimin. Qeveria do të punojë për futjen në sistemin arsimor të lëndëve e temave mësimore që pajisin studentët me shprehje dhe shkathtësi për sipërmarrje.

Promovimi i të mësuarit gjatë gjithë jetës do të zhvillohet në programe për arsimim, riarsimim dhe rikualifikim të të rriturve, për të mundësuar përtëritjen e njohurive të tyre për të mundësuar integrimin dhe qëndrueshmërinë e tyre në tregun e punës.

Do të themelohet Universiteti i Shkencave Bujqësore, i cili do të vendoset në trekëndëshin Prizren-Rahovec-Suharekë (Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë në kuadër të Universitetit të Prishtinës do të bartet në këtë Universitet). Ky universitet do të merret ekskluzivisht me studime bujqësore, sipas modelit gjerman. Këtij universiteti do t'i jepet një pronë e konsiderueshme nga tokat e ndërmarrjeve shoqërore për qëllime studimore dhe të praktikës së studentëve. Në kuadër të këtij universiteti do të themelohen edhe inkubatorë për biznese bujqësore. Gjithashtu, do të ndahen bursa për studime në këtë universitet për të nxitur krijimin e kuadrove në lëmi të ndryshme bujqësore.

4.1.2. Rritja e pjesëmarrjes dhe qasja e barabartë në arsim

Duke pasur parasysh pjesëmarrjen e ulët të fëmijëve në edukimin parashkollor, Qeveria e Republikës së Kosovës, në bashkëpunim të ngushtë me pushtetin lokal, do të angazhohet për rritjen e përfshirjes së fëmijëve në edukimin parashkollor nëpërmjet skemave publiko-private për stimulimin e ndërtimit të objekteve të kopshteve për fëmijë dhe përkrahjen e institucioneve private të edukimit parashkollor. Në këtë kuadër, Qeveria e Republikës së Kosovës do të angazhohet për hapjen e paraleleve para-fillore në të gjitha shkollat e Kosovës për fëmijët e moshës 5-6 vjeç, në mënyrë që të zvogëlohet ngarkesa në institucionet parashkollore.

Ngritja e vetëdijes në nivelin lokal për investim në fëmijërinë e hershme dhe fuqizimi i bashkëveprimit ndër-sektorial.

Rritja e pjesëmarrjes në arsimin e lartë, në përputhje me trendet evropiane, nëpërmjet zhvillimit dhe implementimit të politikave që ndihmojnë rritjen e pjesëmarrjes në arsimin e lartë drejt arritjes së mesatares evropiane. Krijimi i universiteteve të reja, hapja e programeve të reja, si dhe rritja e kërkesës për arsim të lartë e bën të domosdoshëm shtimin e numrit të kuadrove akademike dhe avancimin e përgatitjes së tyre.

Qeveria do të ndajë fonde të veçanta që do të shërbejnë për të stimuluar studentët të orientohen në degë të rëndësishme strategjike për zhvillimin e ekonomisë së Kosovës, me fokus të veçantë në shkencat ekzakte, bujqësi, inxhinieri dhe mjekësi. Për programet deficitare do të ketë trajtim të veçantë, duke mundur kosto zero të studimit.

Sigurimi i arsimimit për zhvillimin e shkathtësive bazë në gjuhën shqipe dhe për marrjen e njohurive të nevojshme për kulturën për fëmijët në diasporë. Përkrahja për fëmijët e diasporës dhe të mërgatës, me qëllim të ruajtjes së gjuhës dhe identitetit kombëtar, do të vazhdojë nëpërmjet furnizimit me libra dhe aktivitete të ndryshme edukativo-arsimore.

Ndërtimi dhe funksionalizimi i Programit Kombëtar për Zhvillim gjatë Fëmijërisë së Hershme, i cili do të ofrojë shërbime dhe vizita të rregullta të mjekëve në familjet e fëmijëve të moshës 0-3 vjet, sigurimi i hapësirave të mjaftueshme, si adaptimi i shtëpive ekzistuese nëpër fshatra apo lagje, për arsimin parashkollor për fëmijët e moshës 3-6, si dhe trajnimi dhe punësimi i një numri të konsiderueshëm të edukatoreve, janë ndër pikat kyçe të Programit të Qeverisë për fushën e Arsimit.

4.1.3. Sigurimi, garantimi dhe rritja e cilësisë së arsimit

Qeveria do të punojë që sigurimi, garantimi dhe ngritja e cilësisë në arsimin para universitar të bëhet nëpërmjet:

- Përmirësimin të infrastrukturës arsimore, sipas standardeve evropiane. Fokus i rëndësishëm do të jetë pajisja dhe avancimi i institucioneve arsimore publike me teknologji të avancuar, kompjuterë dhe qasje në internet, në funksion të rritjes së cilësisë në arsim. Qeveria do të investojë për informatizimin dhe digjitalizimin e shkollave, si dhe të programeve arsimore me anë të mësimin dhe përmbajtjeve elektronike që nga shkolla fillore, për të siguruar se çdo fëmijë do të ketë mundësi të barabartë për qasje në teknologjinë informative.
- Përsheptimit të procesit të licencimit të mësimdhënësve (realizimi i programit Avancimi i Kualifikimit të Mësimdhënësve).
- Përmirësimin të vazhdueshëm të plan-programeve dhe teksteve shkollore.
- Prioritet i rëndësishëm do të jetë ndërtimi i kapaciteteve njerëzore për implementimin e kurrikulës së re. Në funksion të rritjes së cilësisë në arsimin para universitar do të vazhdojmë me zbatimin e kurrikulës nëpërmjet shkollave pilot, pastaj në varësi të rezultateve kurrikula do të reformohet. Prioritet i rëndësishëm do të jetë verifikimi i implementimit të kurrikulës së re në arsimin para universitar, trajnimi i mësimdhënësve lidhur me kurrikulat e reja, hartimi i plan-programeve sipas fushave dhe niveleve, furnizimi i shkollave me mjete dhe materiale didaktike, hartimi i teksteve shkollore në bazë të kurrikulave të reja.
- Krijimit të kushteve më të mira për nxënësit me nevojë të veçanta.
- Në mënyrë që të kemi rezultate reale dhe rritje të cilësisë, do të bëhet vlerësimi i jashtëm i nxënësve përmjet testeve vlerësuese të klasës së 5-të, 9-të dhe testit të maturës sipas standardeve evropiane.
- Funksionalizimit të shërbimeve profesionale në shkolla (mjekut, psikologut, pedagogut, punonjësit social etj.).
- Krijimit të mekanizmave dhe të standardeve për vlerësimin dhe monitorimin e brendshëm të cilësisë në mësimdhënie dhe mësimnxënie.
- Vendosjes së standardeve të arritshmërisë për të tri nivelet e arsimit para universitar (fillor, i mesëm i ulët dhe i mesëm i lartë).
- Zhvillimin e politikave për aftësimin dhe riaftësimin profesional të kuadrove për mësimdhënës në arsimin para universitar.
- Promovimit dhe mbështetjes së Agjencisë Shtetërore për Aftësimin e Vazhdueshëm të Mësimdhënësve.
- Promovimit dhe mbështetjes së Agjencisë së Pavarur për Implementimin e Testeve Kombëtare.
- Fuqizimit të Agjencisë për Arsim Profesional dhe Arsim për të Rritur.
- Organizimit të skemës së garave të njohurive në nivel të shkollës, të komunës dhe të vendit.

Sigurimi dhe ngritja e cilësisë në arsimin e lartë do të bëhet nëpërmjet politikave dhe masave të mëposhtme:

- Rritja e buxhetit për arsimin e lartë në Kosovë për të siguruar implementimin e reformave të domosdoshme, respektivisht përmirësimin të infrastrukturës arsimore dhe zhvillimit akademik (rritjen e kuadrit akademik) sipas standardeve evropiane.
- Reformimi i strukturave të institucioneve publike të arsimit të lartë.
- Rritja e kërkesës dhe e kontrollit të cilësisë së bartësve jopublikë.
- Forcimi i lidhjes së institucioneve të arsimit të lartë me ekonominë dhe shndërrimi i universiteteve në gjenerator të zhvillimit ekonomik të Kosovës.
- Sigurimi i krahasueshmërisë së plan-programeve të institucioneve të arsimit të lartë në Kosovë me ato evropiane.
- Ndërtimi i skemave subvencionuese për studentët brenda dhe jashtë vendit. Rendësi e veçantë do t'i jepet ndërtimit të një skeme stimuluese për kthimin dhe ruajtjen e kuadrove.
- Përfshirje të grupeve të marginalizuara dhe të komuniteteve minoritare në arsimin e lartë.
- Nxitja e mobilitetit të studentëve dhe mësimeve. Qeveria do të themelojë një Fond për Bursa të studimeve të avancuara të nivelit të doktoraturës, postdoktoraturës, si dhe për të rritur shkëmbimet e akademikëve dhe për të mundësuar pjesëmarrjen në konferenca apo forume shkencore dhe ndërkombëtare.
- Krijimi i mekanizmave për monitorim dhe vlerësim të brendshëm të cilësisë.
- Modernizimi i mjediseve të mësimin nëpërmjet ngritjes së laboratorëve në institucione të arsimit të lartë dhe ngritjen e qendrave moderne kompjuterike.
- Rritja e kapaciteteve hapësinore dhe përmirësimi i mjediseve të banimit të studentëve. Duke marrë parasysh themelimin e universiteteve të reja, do të ndërtohen konvikte për strehim të studenteve dhe profesorëve vizitorë.
- Avancimi i arsimit të lartë dhe i hulumtimeve shkencore nëpërmjet mjeteve teknike dhe teknologjike, bibliotekave (përfshirë edhe ato elektronike) dhe laboratorëve.
- Universitetet duhet të krijojnë një arkiv elektronik të përbashkët të të gjitha doktoraturave dhe një listë të punimeve të publikuara shkencore nga kuadri i tyre akademik.
- Universitetet publike të rishikojnë kriteret për zgjedhjen dhe avancimin e kuadrit akademik.

4.1.4. Menaxhimi i institucioneve të arsimit

Përmirësimi i vazhdueshëm i menaxhimit të institucioneve arsimore do të realizohet nëpërmjet implementimit të këtyre politikave:

- Decentralizimi i vendimmarrjes në nivelin lokal.
- Ngritja e kapaciteteve të zyrave të inspektimit dhe bashkëpunimi me Drejtorinë Komunale për Arsim në Kosovë (krijimi i Agjencisë të Inspektoratit Arsimor);
- Fuqizimi i rolit të shkollës në vendimmarrje;
- Do të angazhohemi për qasje të përfshirjes aktive të të gjitha palëve të interesit në menaxhimin e institucioneve arsimore (këshillat e prindërve, organizatat e të drejtave të fëmijëve dhe OJQ-të e tjera, shoqëria civile, organizatat e nxënësve);

- Aftësim i vazhdueshëm i menaxherëve të institucioneve arsimore.;
- Qeveria do të përkujdeset që në nivelin qendror dhe në nivelin komunal të funksionalizohen mekanizma që sigurojnë respektimin e kodit të mirësjelljes në shkolla; Kujdes i veçantë do t'i jepet sigurisë në shkolla dhe parandalimit të dhunës.
- Autonomi substanciale e institucioneve të arsimit të lartë dhe e njësive akademike. Qeveria e Republikës së Kosovës do të angazhohet për autonomi substanciale të institucioneve të arsimit të lartë dhe njësive akademike. Ne e shohim rritjen e autonomisë universitare si thelbësore në rritjen e cilësisë së arsimit tonë të lartë. Prandaj, zotohemi që me masa konkrete të mbështesim universitetet për autonomi më të madhe, jo vetëm në programet mësimore, por edhe në administrimin e buxheteve, në mënyrë që universitetet t'i përdorin në mënyrë sa më optimale dhe fleksibile burimet e kufizuara materiale të cilat ato i zotërojnë.

Universitetet duhet të funksionalizojnë Komisionet për Etikë dhe ato duhet të punojnë në mënyrë transparente dhe profesionale. Do të mbështetet fuqizimi i njësive për sigurimin e cilësisë në të gjitha institucionet e arsimit të lartë.

Transparencë në veprim dhe komunikim, si dhe përgjegjshmëri e potë në funksionimin e institucioneve të administratës së arsimit në procesin e shpenzimit të mjeteve publike për zhvillimin e sistemit të arsimit. Do të angazhohemi për politika koherente, si dhe rregullore dhe masa që sigurojnë funksionim, ndarje të përgjegjësive dhe komunikim koherent ndërmjet niveleve dhe segmenteve të sistemit të arsimit.

4.1.5. Integrimi dhe bashkëpunimi ndërkombëtar

Sa i përket Integritit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar, Qeveria e Republikës së Kosovës do të angazhohet për:

- Integrimin e arsimit të lartë në Hapësirën Evropiane të Arsimit.
- Pjesëmarrje aktive në projekte ndërkombëtare, si: TEMPUS, Erasmus-Mundus, Horizon 2020, etj.
- Promovimin e bashkëpunimit (binjakëzimit) të institucioneve arsimore të Kosovës me ato të vendeve të BE-së.
- Pjesëmarrje në teste dhe vlerësime ndërkombëtare të cilësisë në arsim, si PIZA etj.

4.1.6. Promovimi i shkencës dhe i hulumtimeve

Do të investohet në ngritjen e kapaciteteve hulumtuese nëpërmjet programeve të ndryshme, motivimin e hulumtuesve, zhvillimin e infrastrukturës së duhur fizike (laboratorëve, bibliotekave e pajisjeve) dhe financimin e mjaftueshëm për të mbështetur hulumtimet shkencore relevante. Ndër masat tjera konkrete përfshijnë:

- Funksionalizimi dhe fuqizimi i Këshillit Kombëtar të Shkencës.

- Mbështetja financiare e projekteve dhe publikimeve të instituteve shkencore. Përkrahja e rezultateve të rëndësishme në fushën e shkencës.
- Krijimi i një sistemi të integruar për shfrytëzimin efikas të krijimtarisë shkencore-hulumtuese të Kosovës.
- Integrimi i Kosovës në Hapësirën Evropiane të Hulumtimeve.
- Mbështetje dhe mobilizim të komunitetit shkencor në Kosovës për aplikim me projekte kërkimore në fondet e BE-së.

Do të rishikohen modalitetet e implementimit të Fondit për Shkencë që menaxhohet nga MASHT-i. Duhet të zhvillohet një fushatë e mirë informuese për mundësitë që ofron Fondi për Mbështetjen e Projekteve Hulumtuese. Do të konsolidohen mekanizmat për shfrytëzimin efektiv të fondit të Programit Kombëtar të Shkencës që sigurojnë transparencë dhe llogaridhënie. Do të promovojmë decentralizimin e institucioneve të arsimit të lartë, me qëllim të përmirësimit të cilësisë dhe stimulimit për nxitjen e projekteve kërkimore-shkencore.

Themelimi dhe funksionalizimi i Agjencisë për Kërkime Shkencore dhe Zhvillim. Themelimi i Qendrës Nacionale të Kërkimeve të Avancuara - QNKA, si një institucion publik i kërkimeve në fushat e dijeve humane e sociale, që do të ketë për bazë punën e instituteve shkencore ekzistuese dhe themelimin e segmenteve të reja.

4.1.7. Financimi i arsimit dhe i shkencës

Qeveria do të angazhohet për përcaktimin e një formule financimi për menaxhimin e të hyrave vetanake për institucionet publike të arsimit të lartë, e cila ofron fleksibilitet në shfrytëzimin e mjeteve financiare, heqjen e kufizimeve për shfrytëzimin e të hyrave vetanake, si dhe ë rritjen e llogaridhënies. Do të rishikohet formula për financimin e arsimit të lartë, që do të ketë për bazë numrin e studentëve, numrin e stafit akademik, programet specifike dhe specifikat e programeve të ndryshme.

Pjesëmarrja e shpenzimeve për arsim në BPV dhe në shpenzimet e përgjithshme qeveritare në përputhje me mesataren evropiane.

Krijimi i skemave të të ardhurave të punonjësve të arsimit bazuar në rezultate e tyre, duke përfshirë këtu njohjen e përvojës së mësimdhënësve gjatë viteve të sistemit paralel të arsimit. Sigurimi i burimeve alternative financiare nëpërmjet krijimit të mekanizmeve për sigurimin dhe realizimin e ndihmave të ndryshme, përfshirë projekte të ndryshme dhe donatorët e brendshëm dhe të jashtëm.

Sigurimi i skemave stimuluese të financimit të studentëve të të gjitha niveleve me rezultate shumë të larta. Gjithashtu, do të ndahen fonde të mjaftueshme për zbatimin efektiv të Programit Kombëtar të Shkencës.

4.2. Kultura

4.2.1. Përkrahja e krijimtarisë kulturore

Rritja e vazhdueshme e buxhetit të institucioneve publike të kulturës: Qeveria e Republikës së Kosovës do të vazhdojë të rrisë buxhetin për institucionet publike të kulturës, Teatrin Kombëtar të Kosovës, Qendrën Kinematografike të Kosovës, Filarmoninë e Kosovës, Baletin e Kosovës, Ansamblin Kombëtar të Këngëve dhe Valleve "Shota" etj., në mënyrë që të rritet krijimtaria artistike dhe që publikut t'i ofrohen programe të pasura dhe me vlera kulturore. Krahas pasurimit të programit të tyre, buxheti do të orientohet edhe në promovimin e krijimtarisë së tyre në vende të ndryshme të botës. Atyre do t'u garantohet funksionimi profesional, autonom dhe apolitik, si dhe shtrirja e vendimmarrjes.

Rritja e mbështetjes financiare për skenën e pavarur kulturore: Në Kosovë çdo vit mbështeten me qindra aktivitete kulturore të fushës së kinematografisë, teatrit, muzikës, arteve pamore dhe arteve të tjera. Qeveria e Kosovës do të rrisë buxhetin për aktivitete tashmë tradicionale që kanë edhe karakter ndërkombëtar, siç janë festivale të ndryshme të filmit dhe të muzikës. Këto aktivitete organizohen nga operatorë privatë të kulturës. Po ashtu, nëpërmjet subvencionimeve të ndryshme do të mbështeten artistët e pavarur për krijime të ndryshme dhe mbështetje për prezantim të tyre në skenën e kulturës ndërkombëtare.

Rritja e buxhetit për kinematografinë: Kinematografia është një fushë e rëndësishme për promovimin e kulturës së vendit tonë, prandaj Qeveria e Kosovës do t'i kushtojë vëmendje të veçantë duke rritur buxhetin për prodhim të filmave dhe për lidhjen e bashkëpunimit me qendra simotra të vendeve të tjera, me të cilat Qendra Kinematografike e Kosovës mund të nënshkruajë marrëveshje për projekte të bashkëpunimit dhe të bashkëprodhimit të filmit.

Rritja e buxhetit për librin dhe veprimtarinë botuese: Qeveria e Republikës së Kosovës do t'i kushtojë një rëndësi të veçantë botimit dhe qarkullimit të librit. Do të rritet buxheti për librin dhe po ashtu do të mbështeten aktivitete të ndryshme botuese që kanë për synim promovimin dhe prezantimin e krijuesve tanë letrarë. Nëpërmjet Këshillit të Librit, mbështetja për librin do të jetë në disa forma, nëpërmjet financimit të botimit të titujve të rinj, blerjes së librave nga botuesit dhe shpërndarjes së tyre në biblioteka të qyteteve, si dhe në mbështetjen e botimit të revistave letrare. Qeveria e Kosovës do të mbështesë botuesit dhe shoqatat e tjera nga Fondi për Subvencionime të Kulturës, për prezantim në panaire ndërkombëtare të librit, organizimin e panaireve të librit në Kosovë dhe takime të ndryshme letrare. Gjithashtu, Qeveria e Kosovës do të aplikojë lehtësime fiskale për librin në përgjithësi.

Rritja e mbështetjes financiare për teatrot dhe bibliotekat e qyteteve: Qeveria e Kosovës do të ndajë fonde të veçanta për teatrot e qyteteve, në mënyrë që në tërë Kosovën të zhvillohet jeta teatrore dhe për këtë do rris buxhetin e tyre.. Gjithashtu, bibliotekat e

qyteteve çdo vit do të kenë fonde të veçanta për pasurimin e fondit të librit. Qeveria do të zhvillojë politika për avancimin e bibliotekarisë në Kosovë, digjitalizimit të materialeve dhe të dhënave, si dhe për përmirësimin e kushteve të punës dhe qasjes në informata.

Reformimi i legjislacionit për artin dhe kulturën: Qeveria e Republikës së Kosovës do të plotësojë infrastrukturën ligjore në fushën e kulturës dhe do të punojë në reformimin e saj, duke e përfaruar atë me praktikën më të mira ndërkombëtare, atë të vendeve të rajonit, si dhe të Bashkimit Evropian. Prioritet do të jenë hartimi dhe miratimi i Strategjisë për Kulturë, si dhe Ligji për Sponsorizime dhe Donacione, si dy dokumente mjaftë të rëndësishme për zhvillimin e jetës kulturore në vend dhe prezantimin ndërkombëtar të saj. Qeveria do të miratojë Ligjin e ri për Kinematografinë dhe do të rishqyrtojë ligjet ekzistuese për fushat e caktuara, në mënyrë që t'i bëjë ato sa më të zbatueshme dhe më të favorshme për jetën kulturore në vend dhe në pajtim me praktikën ndërkombëtare. Qeveria do t'i përfshijë shoqatat dhe grupet e ndryshme të artistëve në vendimmarrje, si dhe në grupet punuese për plotësimin e pakos legjislative.

Prezantimi i Kosovës në eventet prestigjioze ndërkombëtare të artit dhe të kulturës: Vendi ynë tash e disa vite prezantohet në evente më të rëndësishme të kulturës në botë, siç janë; Bienalja e Venedikut, Festivali i Filmit në Cannes, Festivali i Filmit në Berlin, Panairin e Librit në Frankfurt dhe shumë ngjarje të tjera të rëndësishme. Qeveria e Kosovës do të rrisë buxhetin për prezantimin e Kosovës në këto ngjarje, por edhe në ngjarje të tjera shumë të rëndësishme të kulturës në botë, duke e shikuar këtë angazhim edhe nga prizmi i përafrimit të kulturës sonë me atë evropiane.

Zbatimi i Kalendarit të Përbashkët Kulturor me Republikën e Shqipërisë: Kultivimi i relacioneve të veçanta kulturore me Shqipërinë dhe me vendet e tjera ku jetojnë shqiptarët do të thellohet. **Tashmë**, Kosova dhe Shqipëria kanë krijuar Kalendarin e Përbashkët Kulturor. Qeveria do të vazhdojë të angazhohet në zbatimin e këtij kalendar, duke e pasuruar atë për çdo vit si dhe me rritjen e buxhetit për aktivitetet e përbashkëta, që organizohen përgjatë vitit në kuadër të tij. Ky kalendar shënon një hap të ri të bashkëpunimit mes Kosovës dhe Shqipërisë dhe është një urë lidhëse dhe bashkëpunimi shumë e fortë mes dy vendeve tona. Ai do të ofrohet si model bashkëpunimi në kuadër të nismave rajonale.

Qasja në fondet kulturore të Bashkimit Evropian: Qeveria e Kosovës do të angazhohet në gjetjen e donacioneve të jashtme për kulturën, si dhe do të krijojë qasje në fondet vjetore të Bashkimit Evropian për kulturën. Po ashtu do të zgjerohen edhe rrjetet e tjera të bashkëpunimit kulturor, nëpërmjet të cilave synohet ndarja e fondeve për skenën tonë kulturore.

Themelimi i Qendrave të Kulturës së Kosovës në shtete të ndryshme: Bazuar edhe në legjislacionin në fuqi, por edhe në prioritetet e Qeverisë në katër vitet e ardhshme, rëndësi

të veçantë do t'i kushtohet Diasporës, me theks në fushën e kulturës. Përveç mbështetjes së aktiviteteve të ndryshme kulturore në Diasporë, Qeveria do të themelojë së paku pesë Qendra të Kulturës së Kosovës në vende të ndryshme të botës, me fokus të veçantë në vende ku jetojnë më shumë qytetarë nga Kosova.

Qeveria e Kosovës do të miratoj Ligjin për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtat e Përafërta, ligj i cili do të jetë i harmonizuar me legjislacionin Evropian dhe ndërkombëtar të fushës. Në këtë aspekt do të miratohet edhe Rregullator për Kompensime të veçanta, me qëllim të kompensimit të mbajtësve të të drejtave për shfrytëzimin e veprave të të njëjtëve për përdorim privat. Gjithashtu, do të miratohen edhe rregulloret të cilat dalin nga dispozitat e reja të ligjit mbi ndryshimin e ligjit në fuqi.

4.2.2. Përmirësimi i infrastrukturës fizike

Ndërtim i Teatrit të Operas dhe Baletit "Dr. Ibrahim Rugova": Pas problemeve të theksuara në projektin e mëhershëm të Teatrit të Operas dhe Baletit "Ibrahim Rugova", Qeveria e Republikës së Kosovës do të shpallë konkurs të ri ndërkombëtar për projektimin dhe më pas ndërtimin e tij. Ky është një projekt kapital për artet skenike dhe i cili do të përfaqësojë vlera të mirëfillta kulturore.

Ndërtimi i Muzeut të Artit Bashkëkohor: Qeveria e Kosovës e ka të gatshëm projektin për ndërtimin e Muzeut të Arteve Bashkëkohore dhe do të fillojë menjëherë me procedurat për ndërtimin e tij në Prishtinë. Si alternativë e realizimit të këtij projekti mund të shqyrtohet edhe adoptimi i ndonjëres nga ndërtesat publike ekzistuese, që mund të jenë të përshtatshme për krijimin e këtij Muzeu. Ky do të jetë një institucion shumë i rëndësishëm për artistët dhe do të krijojë një imazh edhe më pozitiv për Kosovën.

Renovimi i plotë i Teatrit Kombëtar të Kosovës: Teatri Kombëtar i Kosovës do të rinovohet në tërësi, për të siguruar kushte moderne për punë për artistët. Renovimi do të bëhet edhe për qëllim të modernizimit të hapësirës ekzistuese dhe funksionalizimit më të mirë të saj.

Renovimi i plotë i Bibliotekës Kombëtare "Pjetër Bogdani": Biblioteka Kombëtare "Pjetër Bogdani" tash është institucion i veçantë dhe Qeveria e Kosovës do të hartojë politika për zhvillimin e saj dhe në këtë kontekst do të investohet edhe në renovimin e tërësishëm të saj, për të krijuar kushte sa më të lehta dhe më moderne për punë dhe qasje në të.

Renovimi i plotë i Muzeut të Kosovës: Nga viti i ardhshëm, 2015, do të fillojë edhe renovimi i plotë i Muzeut të Kosovës, si institucion përfaqësues i trashëgimisë kulturore të Kosovës. Projekti përfshinë renovime të plota, me ç'rast do të krijohen kushte adekuate dhe moderne për ruajtjen e artefakteve, si dhe prezantimin e tyre para publikut. Projekti është i gatshëm dhe fillimi i punës do të ndodh menjëherë.

Mbështetje financiare për renovimin e objekteve të artit dhe kulturës nëpër komuna: Qeveria e Kosovës do të ndajë buxhet për renovimin e objekteve të institucioneve kulturore nëpër komuna, siç janë shtëpitë e kulturës, teatrot, bibliotekat. Po ashtu, do të mbështeten komunat me buxhet të nevojshëm për renovime dhe projekte të reja infrastrukturore në fushën e kulturës.

4.2.3. Mbrojtja, ruajtja dhe promovimi i trashëgimisë kulturore

Avancimi i legjislacionit për trashëgiminë kulturore dhe muzetë: Qeveria e Republikës së Kosovës do të miratojë Ligjin e Rri për Trashëgiminë Kulturore, si dhe Ligjin për Muzetë. Të dy këto ligje do të ofrojnë mundësi më të mira për menaxhimin e trashëgimisë kulturore. Gjithashtu do të hartohet dhe miratohet Strategjia për Ruajtjen dhe Promovimin e Trashëgimisë Kulturore, por edhe dokumente të tjera, rregullore apo udhëzime që dalin si nevojë e një menaxhimi sa më profesional dhe më të mirë të trashëgimisë kulturore.

Rritja e mbështetjes financiare për gërmime arkeologjike: Qeveria e Republikës së Kosovës do të rrisë buxhetin për zhvillimin e gërmimeve arkeologjike, si një aspekt shumë i rëndësishëm i trashëgimisë kulturore dhe promovimit të një qytetërimi të hershëm në Kosovë. Gërmimet arkeologjike të cilitdo karakter do të vazhdojnë të jenë prioritet i Qeverisë së Kosovës.

Rritja e mbështetjes financiare për konservime dhe restaurime të monumenteve: Do të rriten fondet për restaurimin e monumenteve të trashëgimisë kulturore: historike, kulturore dhe fetare. Qeveria do të vazhdojë me implementimin e programit për intervenime emergjente, si një fazë për ruajtjen e mëtutjeshëm të monumenteve deri në restaurimin e tërësishëm të tyre. Rol qendror do t'i jepet Institutit për Mbrojtjen e Monumenteve të Kosovës, si institucion bartës i proceseve të restaurimeve dhe konservimeve.

Miratimi i Listës së Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përhershme: Mosfunksionimi i Këshillit të Kosovës për Trashëgimi Kulturore ka bërë që Kosova të mos ketë Listën e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përhershme. Gjithsesi, tash e tre vite është miratuar Lista e Përkohshme. Pasi t'i emërojë Kuvendi anëtarët e Këshillit të Kosovës për Trashëgimi Kulturore, do të fillojë menjëherë puna për hartimin dhe miratimin e Listës së Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përhershme, që është një dokument shumë i rëndësishëm për mbrojtjen e aseteve të trashëgimisë sonë kulturore. Qeveria e Kosovës, pas krijimit tashmë të Databazës së Trashëgimisë Kulturore, do të vazhdojë punën në kompletimin e Regjistrit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore dhe në digjitalizimin e plotë të informatave për asetet e trashëgimisë kulturore.

Definimi i statusit të institucioneve publike të trashëgimisë kulturore dhe ngritja e kapaciteteve të tyre: Qeveria e Kosovës, nëpërmjet infrastrukturës ligjore dhe angazhimeve të tjera, do të definojë statusin e secilit institucion të trashëgimisë kulturore dhe do të punojë në ngritjen e kapaciteteve dhe ndarjen e përgjegjësive konkrete brenda secilit institucion. Do të ndërtohet një sistem i qartë i punës dhe raportimit për një menaxhim më efikas të punës.

Themelimi i Inspektoratit të Trashëgimisë Kulturore: Me Ligjin e ri për Trashëgiminë Kulturore parashihet edhe themelimi i Inspektoratit të Trashëgimisë Kulturore. Inspektorati do të jetë një organ mbikëqyrës për të gjitha restaurimet, për konservime dhe gërmime arkeologjike. Roli dhe përgjegjësia e këtij mekanizmi janë përcaktuar qartë dhe mundësojnë punë efikase. Inspektorati do të mundësojë një ecuri të mirë të punëve dhe do t'i eliminojë paqartësitë dhe dyshimet për manipulime ose për punë joprofesionale.

Themelimi i parqeve të hapura arkeologjike në lokalitetet e Ulpianës dhe të Dresnikut: Në Kosovë, Lokaliteti Arkeologjik "Ulpiana" në Prishtinë dhe Lokaliteti Arkeologjik në Dresnik të Klinës janë dy nga pikat më të rëndësishme të trashëgimisë kulturore në përgjithësi dhe të trashëgimisë arkeologjike, në veçanti. Në këto dy pika janë bërë zbulime që datojnë nga epoka e ilirëve. Në bashkëpunim me Institutin Arkeologjik të Kosovës, Qeveria do të vazhdojë punën në hartimin e planit për shndërrimin e këtyre dy lokaliteteve në parqe të hapura arkeologjike. Pra, këto dy lokalitete do të jenë pika të rëndësishme turistike dhe potencial i mirë për zhvillimin e turizmit kulturor, por edhe në promovimin e trashëgimisë dhe kulturës sonë në botë. Krahas tyre, Qeveria e Kosovës do të ndihmojë institucionet përkatëse në identifikimin edhe të lokaliteteve të tjera arkeologjike, të cilat mund të kenë potencial për t'u shndërruar po kështu në parqe arkeologjike.

Themelimi i Muzeut Arkeologjik dhe Muzeut Etnologjik: Miratimi i Ligjit për Muzetë do të hapë rrugë për një menaxhim më efikas të muzeve, si dhe do të krijojë bazën legale për themelimin e muzeve të tjerë. Në pajtim me legjislacionin përkatës, do të themelohet Muzeu Arkeologjik dhe Muzeu Etnologjik, por po ashtu do të shqyrtohet mundësia për themelimin e Muzeut të Paqes, nëpërmjet të cilit do të paraqitet rrugëtimi i popullit të Kosovës për liri dhe paqe. Në pajtim me rregullativën ligjore përkatëse, muzetë do të funksionojnë si një rrjet i muzeve të Kosovës, për të mundësuar qasje të lirë të publikut në të gjithë muzetë e Kosovës, si dhe për të lehtësuar prezantimin e trashëgimisë kulturore muzeore të Kosovës brenda dhe jashtë vendit.

4.3. Rinia

4.3.1. Fuqizimi i rinisë dhe rritja e pjesëmarrjes së tyre në vendimmarrje

Mbështetje financiare për ndërmarrësit e rinj në moshë: Qeveria e Kosovës, nëpërmjet MKRS-së, do të krijojë fond të veçantë për ndërmarrësi, nëpërmjet të cilit do të mbështesë hapjen e bizneseve të reja nga të rinjtë tanë. Ky fond do të rritet çdo vit dhe do të orientohet në fusha të ndryshme të biznesit. Gjithashtu, nëpërmjet këtij fondi, do të zhvillohen trajnime të rregullta në fusha profesionale.

Rritja e mbështetjes financiare për organizatat rinore: Qeveria e Kosovës do të rrisë fondet për subvencionimin e organizatave rinore për aktivitete të ndryshme rinore, në promovimin e edukimit joformal, promovimin e shëndetit, artit, sportit, dialogut, nxitjen e fushatave të vetëdijesimit kundër dukurive negative dhe aspekte të tjera të zhvillimit shoqëror.

Mbështetje për KQVR-në, KLVR-të dhe Qendrat Rinore: MKRS-ja do të mbështesë çdo vit me buxhet Këshillin Qendror për Veprim, Këshillat Lokal të Veprimit Rinor, si dhe Qendrat Rinore si organet më të larta përfaqësuese të rinisë në Kosovë. Mbështetja do të shkojë, përveç në aktivitete të ndryshme, edhe në ngritjen e kapaciteteve të tyre profesionale për avokim për çështje të rinisë dhe shoqërisë në përgjithësi. KQVR, KLVR-të dhe Qendrat Rinore do të mbështeten në veçanti që të shërbejnë si qendra inovative, në të cilat të rinjtë do të punojnë bashkë në prezantim të ideve të reja, qoftë në hapjen e bizneseve të reja, qoftë në zhvillimin e shkencës, sportit, kulturës dhe edukimit.

Ndërtimi i objekteve të Qendrave Rinore nëpër komuna: Qeveria e Kosovës do të vazhdojë me ndërtimin e qendrave rinore, si hapësira ku të rinjtë zhvillojnë aktivitete të lira dhe trajnime të ndryshme profesionale. Pas asaj në Gjilan, pritet që të nis ndërtimi i qendrës rinore në Prishtinë. Në bashkëpunim dhe koordinim edhe me pushtetin lokal do të nisin projekte për ndërtimin e qendrave rinore dhe në komuna të tjera të Kosovës.

Thellim i bashkëpunimit me organizatat ndërkombëtare që janë aktive në fushën e rinisë: Bashkëpunimi me organizata të ndryshme ndërkombëtare që janë aktive në fushën e rinisë do të rritet. Fokus i veçantë i bashkëpunimit do të jetë ndërmarrësia, edukimi profesional dhe promovimi i vlerave të mirëfillta shoqërore. Deri tash ka pasur bashkëpunim të frytshëm me Bankën Botërore, UNICEF-in, OSBE-në dhe organizata të tjera. Ky bashkëpunim do të thellohet edhe më tej. Po ashtu, do të ngrihet bashkëpunimi edhe me mekanizma të tjerë aktivë që avokojnë për rininë.

4.4. Sporti

4.4.1. Zhvillimi, masivizimi dhe ndërkombëtarizimi i sportit

Qeveria do të angazhohet për masivizimin e sportit nëpërmjet investimeve në infrastrukturën sportive, mbështetjen e iniciativave dhe talenteve të rinj, promovimit të sportit shkollor dhe universitar dhe masivizimit të sportit, në përputhje me Kartën Evropiane të Sportit dhe Kodit të Etikës në Sport. Do të mbrohet dhe promovohet autonomia e federatave sportive. Do të modernizohet infrastruktura sportive, palestrat, stadiumet e futbollit, pishina olimpike, shtigjet e atletikës, stadiumi nacional me standarde të UEFA/FIFA-së, poligonet sportive në shkolla dhe ë lagje.

Përmbyllja e procesit të ndërkombëtarizimit të sportit të Kosovës: Kosova tashmë është anëtarësuar në Komitetin Olimpik Ndërkombëtar dhe në dhjetëra federata ndërkombëtare sportive. Në këtë drejtim, lobimi të cilin e ka zhvilluar MKRS-ja ka qenë thelbësor. Pas anëtarësimit të Komitetit Olimpik të Kosovës në Komitetin Olimpik Ndërkombëtar do të punohet edhe në disa procese komplekse të ndërkombëtarizimit të sportit, siç është anëtarësimi i Federatës së Futbollit të Kosovës në UEFA dhe FIFA, si dhe anëtarësimi i Federatës së Basketbollit të Kosovës në FIBA Evropë dhe FIBA. Me këto dy anëtarësime do të përmbillet procesi i gjatë i ndërkombëtarizimit të sportit. Qeveria, në bashkëpunim edhe

me mekanizmat përkatës, do të ndihmojë në anëtarësimin edhe të federatave të tjera sportive të Kosovës në federatat përkatëse ndërkombëtare.

Avancimi i legjislacionit për sportin: Hartimi dhe miratimi i Ligjit të ri për Sportin, Ligjit Kundër Huliganizmit në Sport, Ligjit për Sponsorizime dhe Donacione, Ligjit për Menaxhimin e Objekteve Sportive, si dhe hartimi dhe miratimi i Strategjisë Kombëtare për Zhvillimin e Sportit do të jenë ndër prioritetet e Qeverisë në sektorin e sportit. Gjithashtu, Qeveria do të punojë edhe në akte të tjera normative, siç është Rregullorja për kategorizimin e sportistëve dhe Rregullorja për kategorizimin e sporteve, si dhe në rregullore të tjera të rëndësishme për zhvillimin dhe mbështetjen e sportit.

Rritja e mbështetjes financiare për KOK, KPK dhe federatat e sportit: Buxheti për Komitetin Olimpik, Komitetin Para-olimpik dhe federatat do të rritet. Nëpërmjet kategorizimit do të mundësohet ndarja e buxhetit vjetor për federatat. Kjo mbështetje, përveç në organizim të aktiviteteve të ndryshme sportive, do të shtrihet më dukshëm në përkrahjen e Përfaqësueses së Kosovës në sporte të ndryshme.

Avancimi i mëtejshëm i sportit shkollor dhe universitar: Qeveria e Kosovës do ta trajtojë me prioritet të veçantë sportin shkollor dhe atë universitar. Tash e tre vjet mbahen gara në nivel nacional në shkolla dhe universitete. Mbështetja për këto gara do të rritet me qëllim të masivizimit të sportit dhe promovimit të talenteve.

Themelimi i Agjencisë Anti-Doping të Kosovës: Një nga kriteret ndërkombëtare është që të themelohet Agjencia Anti-Doping. Qeveria e Kosovës bashkë me të gjithë akterët e tjerë të sportit dhe shkencës do të themelojë këtë agjenci dhe do të garantojë funksionim të plotë të saj, me qëllim të zhvillimit të garave profesionale, sipas standardeve ndërkombëtare.

Funksionalizimi i mjekësisë sportive: Qeveria e Kosovës do të funksionalizojë Mjekësinë Sportive, si një kusht shumë të rëndësishëm për zhvillimin e garave. Qeveria do të ndajë buxhet për kushte moderne në mjekësinë sportive dhe do të mundësojë trajtime për të gjithë sportistët. Nëpërmjet akteve normative do të përcaktohet qartë roli i saj, dhe organet përgjegjëse për menaxhimin dhe mbikëqyrjen e saj.

Promovimi i sportit rekreativ dhe sportit për të gjithë: Qeveria e Kosovës do të promovojë sportin për të gjithë dhe sportin rekreativ nëpërmjet investimeve në infrastrukturë përcjellëse dhe në terrene sportive, promovimit të sportit shkollor dhe universitar, si dhe nëpërmjet rritjes së fondeve për fushata të ndryshme vetëdijesuese, si elementë të rëndësishëm për shëndetin e shoqërisë.

Mbështetja e sportistëve kulminantë nëpërmjet shpërblimeve shtetërore: MKRS-ja ka miratuar Rregulloret për shpërblimet shtetërore për sportistët kulminantë dhe deri më tash ka ndarë shpërblime për sportistët që kanë fituar medalje në kampionate evropiane dhe botërore. Qeveria e Kosovës do të plotësojë këtë rregullore, duke përfshirë shpërblimet edhe për medaljet e fituara në lojërat mesdhetare. .

Ndarja e bursave për shpresat olimpike dhe e pensioneve sportive për sportistët meritorë: Qeveria e Kosovës ka miratuara para dy vitesh Rregulloren për ndarjen e bursave për shpresat olimpike. Gjatë vitit 2014 janë dhënë 10 bursa për shpresat olimpike në vlerë prej mbi 18 mijë euro. Numri i bursave do të rritet nga viti në vit, e po ashtu do të aplikohen edhe forma të tjera të mbështetjes për shpresat olimpike, në veçanti në edukim. Gjithashtu, Qeveria e Kosovës do të zgjerojë mbështetjen për pensione duke përfshirë pensione edhe për sportistët që kanë fituar medalje në lojërat mediterane.

4.4.2. Modernizimi i infrastrukturës sportive

Ndërtimi i Stadiumit Kombëtar të Futbollit: Në vitin 2014, Qeveria e Kosovës ka marrë vendim për ndërtimin e Stadiumit Kombëtar të Futbollit me kapacitet deri në 30 mijë ulëse. Ky stadium modern do të ndërtohet në Prishtinë. Qeveria e Kosovës, nëpërmjet MKRS-së, ka paraparë buxhetin për vitin 2015 për fillimin e ndërtimit të këtij stadiumi. Në bashkëpunim me Komunën e Prishtinës do të fillojmë procedurat për ndarjen e lokacionit, dhe më pastaj do të vazhdohet me procedura të tjera të shpalljes së konkursit për projektim dhe më pas të atij për ndërtim.

Ndërtimi i Pallatit Olimpik: Pallati Olimpik është objekti më të cilin do të kenë selinë Komiteti Olimpik i Kosovës, Komiteti Para-olimpik dhe mbi 30 federata. Me këtë organizatat sportive e zgjidhin përfundimisht çështjen e hapësirës administrative. Projekti është përzgjedhur nëpërmjet një konkursi publik dhe nga fillimi i vitit 2015 do të fillojnë procedurat për ndërtimin e tij. Për Pallatin Olimpik Komuna e Prishtinës ka ndarë lokacionin.

Ndërtimi i palestrave sportive të reja nëpër komuna dhe renovimi i atyre ekzistuese: Qeveria e Kosovës do të vazhdojë me ndërtimin e Palestrave Sportive nëpër komuna me qëllim të krijimit të kushteve moderne për gara sportive në shumë sporte. Tash janë në proces ndërtimi i palestrave në Kamenicë, Istog, Skenderaj, Rahovec, Deçan, Klinë dhe Kaçanik. Ndërkaq, do të ndërtohen Palestra Sportive edhe në Viti, Dragash dhe në komuna të tjera. Po ashtu, Qeveria e Kosovës do të ndajë fonde të veçanta për renovimin e palestrave ekzistuese me qëllim të përmirësimit të kushteve për zhvillimin e garave.

Ndërtimi i stadiumeve ndihmëse të futbollit nëpër komuna: Në bashkëpunim me Komisionin Evropian në vitin 2012 ka filluar ndërtimi i gjashtë stadiumeve ndihmëse. Ato janë në përfundim e sipër. Stadiumet janë moderne dhe sipas standardëve ndërkombëtare. Në vitin 2015 Qeveria e Kosovës me fonde të veta do të fillojë ndërtimin edhe të tri stadiumeve të tjera ndihmëse në Prizren, Istog dhe në Skenderaj. Stadiume të ngjashme do të ndërtohen edhe në vitet e ardhshme gjatë mandatit qeverisës.

Ndërtimi i poligoneve sportive dhe i terreneve të tenisit nëpër komuna: Promovimi i sportit në tërë Kosovën është një prioritet i Qeverisë së Kosovës. Për ta realizuar këtë është i nevojshëm ndërtimi i poligoneve sportive për futboll, basketboll, hendboll dhe volejboll. Deri më tani janë ndërtuar dhjetëra sosh në fshatra dhe qytete të ndryshme të Kosovës, kryesisht

në shkolla ose në afërsi të shkollave. Një politikë e veçantë, duke parë interesimin dhe potencialin e të rinjve është edhe fokusimi në tenis. Do të ndërtohen terrene të sportit të tenisit në disa komuna të Kosovës, e po ashtu do të investohet edhe në renovimin e atyre ekzistuese.

Ndërtimi i Pishinës Olimpike në Prishtinë: Me pranimin e Kosovës në Komitetin Olimpik Ndërkombëtar, do të zgjerohen mundësi të shumta për sportistët tanë. Një nga sportet ku ka interesim dhe talentë është noti dhe disiplina të ndryshme të sportit në ujë. Në këtë rrafsh, Qeveria e Kosovës do të ndajë mjete financiare për ndërtimin e Pishinës Olimpike në bashkëpunim me Komunën e Prishtinës.

Renovimi i Stadiumit të Qytetit në Prishtinë dhe i stadiumeve të tjera ekzistuese: Prishtina si kryeqytet i Kosovës ka shumë nevojë të ketë një stadium me kushte moderne për zhvillimin e ndeshjeve ndërkombëtare në futboll. Qeveria e Kosovës ka investuar në renovimin e Stadiumit Olimpik "Adem Jashari" në Mitrovicë dhe për vitin 2014 kishte paraparë renovime të mëdha edhe në stadiumin e qytetit në Prishtinë. Qeveria do të kërkojë që Komuna dhe shfrytëzuesi të finalizojnë projektin në mënyrë që të investohen fillimisht 500 mijë euro dhe ky stadium të ketë kushte moderne ku mund të luhen ndeshje ndërkombëtare në futboll, deri në përfundimin e ndërtimit të Stadiumit Kombëtar të Futbollit, sipas standardeve të UEFA-së dhe FIFA-së. Po ashtu, do të vazhdohet me renovimin e stadiumeve ekzistuese të futbollit edhe në komuna të tjera.

5. SHËNDETËSI MODERNE

Vazhdimi i përmirësimit të gjendjes shëndetësore të popullatës do të jetë me prioritet të lartë qeveritar gjatë këtij mandati, duke synuar ndërtimin e një sistemi shëndetësor efikas, të mbështetur në resurse të qëndrueshme njerëzore dhe me një financim adekuat të qëndrueshëm, që siguron qasje të barabartë në shërbime cilësore dhe kosto-efektive shëndetësore për të gjithë qytetarët. Që të arrihet kjo, reforma e sistemit shëndetësor do të jetë e qëndrueshme dhe e vazhdueshme duke u mbështetur në legjislacionin në fuqi, si dhe në politikat për përmirësimin e shëndetit dhe parandalimin e sëmundjeve bazuar në nevojat e popullatës dhe në përputhje të plotë me standardet e Bashkësisë Evropiane, për t'u siguruar qytetarëve shërbime shëndetësore të krahasueshme me popujt e rajonit dhe më gjerë. Nën këtë prizëm, reforma e sistemit shëndetësor do të konsistojë në funksionalizimin më të mirë të sistemit shëndetësor me qytetarin në qendër të vëmendjes, ngritjen e efikasitetit të institucioneve shëndetësore në të gjitha nivelet, përmirësimin e infrastrukturës së hapësirave dhe mjeteve të funksionimit, funksionalizimin e sigurimeve shëndetësore, shfrytëzimit optimal të resurseve profesionale në dispozicion nëpërmjet integritit të shërbimeve shëndetësore në të tri nivelet e kujdesit shëndetësor, si dhe zhvillimin e kapaciteteve menaxheriale në kuptim të rritjes së përgjegjësisë, transparencës dhe llogaridhënies së strukturave menaxheriale.

Baza kryesore mbi të cilën do të mbështeten reformat e sistemit shëndetësor do të jetë fillimi i funksionalizimit të sigurimeve shëndetësore nga viti i ardhshëm. Megjithatë, duke pasur parasysh faktin se funksionalizimi i plotë i këtij sistemi kërkon kohë, Qeveria në 2 vitet e para do të rrisë ndjeshëm financimin e sistemit shëndetësor publik duke synuar ngritjen e shpenzimeve publike për shëndetësi për kokë banori në nivelin e mesatares së vendeve të rajonit.

5.1. Prioritetet

Me prioritet të lartë qeveria do të angazhohet në zbatimin e reformës përmbajtjesore dhe gjithëpërfshirëse në sektorin e shëndetësisë, të bazuar në Strategjinë sektoriale të Shëndetësisë 2014 - 2020 dhe moton e Bashkësisë Evropiane në sektorin e shëndetësisë "Politikat shëndetësore në të gjitha politikat". Synim kryesor i kësaj reforme është sigurimi i qasjes universale në shërbime cilësore shëndetësore për të gjithë qytetarët dhe banorët e vendit, si dhe promovimi i gjithëpërfshirës si bazë shfrytëzimit të shërbimeve shëndetësore.

Ndryshimi i sistemit të financimit të sektorit të shëndetësisë, nga modeli i centralizuar buxhetor, në modelin e kombinuar të financimit nga buxheti, sistemi publik dhe privat i sigurimeve shëndetësore, që do të arrihet me themelimin dhe funksionalizimin e Fondit Publik të Sigurimeve Shëndetësore, përveç tjerash, do të mundësojë:

- Rritjen e buxhetit për Shërbimin Spitalor e Klinik Universitar të Kosovës (SHSKUK) përfshirë: QKUK-në, spitalet e përgjithshme rajonale, dhe institucionet e tjera shëndetësore të nivelit sekondar dhe terciarë;
- Rritjen e Grantit Specifik të Shëndetësisë për komunat;
- Sigurimin dhe furnizimin 100% me barna dhe material shpenzues mjekësor nga Lista Esenciale e Barnave dhe Materialit Shpenzues, që do të përpilohet në pajtim me standardet përkatëse ndërkombëtare si dhe vlerësimin real të nevojave;
- Funksionalizimin e plotë të Sistemit të Informimit Shëndetësor (SISH) në bashkëpunim me partnerët zhvillimorë;
- Përmirësimin e qeverisjes dhe menaxhimit të institucioneve shëndetësore dhe resurseve profesionale;
- Fuqizimin e kapaciteteve diagnostikuese, me theks të veçantë në lëminë e radiologjisë dhe të laboratorit (investimi në pajisje mjekësore të reja dhe moderne; mirëmbajtja dhe servisimi i tyre në përputhje me standardet ndërkombëtare);
- Përmirësimin e kushteve të punës dhe stimulimin financiar të profesionistëve shëndetësorë në bazë të performancës;

Ndër prioritet kryesore në këtë mandat qeverisës në fushën e shëndetësisë do të jenë:

- Themelimi dhe funksionalizimi i Fondit Publik të Sigurimeve Shëndetësore nga Agjencia e Financimit Shëndetësor si paraardhës i këtij Fondi;
- Riorganizimi i Qendrës Klinike Universitare të Kosovës dhe ridefinimi i raporteve me Fakultetin e Mjekësisë, mundësia e themelimit të Spitalit të Prishtinës dhe

- shndërrimin e QKUK-së në institucion të mirëfilltë që ofron shërbime shëndetësore terciare, edukative, hulumtuese dhe shkencore;
- Funkcionalizimi i plotë i Departamentit të Kardiologjisë Invazive dhe Kardiokirurgjisë, dhe furnizimi i rregullt me material të nevojshëm shpenzues mjekësor i këtyre departamenteve;
- Ndërtimi i Qendrës Emergjente të QKUK-së;
- Ndërtimi i Qendrës për Kirurgji të Fëmijëve dhe Trajtim të Sëmundjeve Malinje të Fëmijëve në QKUK;
- Fuqizimin e kapaciteteve diagnostikuese të të gjitha niveleve të institucioneve shëndetësore;
- Parandalimi, zbulimi i hershëm dhe trajtimi i sëmundjeve malinje nëpërmjet themelimit dhe funksionalizimit të Shërbimit Profesional Kombëtar të Onkologjisë, që do të zhvillojë programe ndërlidhëse me institucionet shëndetësore në nivelin e kujdesit parësor shëndetësor, me theks të veçantë në kancerin e gjirit, kancerin e qafës së mitrës, dhe kancerin kolo-rektal, përfshirë programet e skringut të grupmoshave të caktuara të popullatës;
- Zhvillimin e programeve preventive dhe terapeutike, veçanërisht për zvogëlimin e sëmundjeve dhe vdekshmërisë së foshnjave/fëmijëve dhe nënave, nëpërmjet themelimit dhe funksionalizimit të Shërbimit Profesional Kombëtar për Nëna dhe Fëmijë;;
- Parandalimi i sëmundjeve dhe çrregullimeve, nëpërmjet promovimit të mënyrave të shëndetshme të jetesës dhe zbulimit të hershëm të tyre, me përqendrim në grupmoshat e reja dhe kategoritë e rrezikuara nga sëmundjet që mund të parandalohen.
- Vazhdimi i përkrahjes së trajtimit të fëmijëve që vuajnë nga leukemia si dhe sëmundjet tjera malinje jashtë vendit.

5.2. Reformimi i Ministrisë së Shëndetësisë

Sistemi i ri shëndetësor i vendit do të mbështetet në Ministrinë e riorganizuar të Shëndetësisë të fuqizuar në rolin e saj politik bërës, rregullator, vlerësues dhe monitorues, si dhe funksionalizimin e plotë të institucioneve të reja, siç janë: Odat e Profesioneve Shëndetësore, Fondi i Sigurimeve Shëndetësore dhe SHSKUK-ja, si formë e integruar e shërbimeve në nivelin dytësor dhe tretësor të kujdesit shëndetësor.

5.3. Financimi i sektorit të shëndetësisë

Duke pasur parasysh faktin se resurset financiare në dispozicion për shërbimet shëndetësore publike nuk plotësojnë nevojat dhe kërkesat e popullatës për shërbime cilësore shëndetësore, Qeveria do të realizojë reformën e financimit të sektorit të shëndetësisë. Qeveria do të themeloj modelin miks të financimit, nga Buxheti i Kosovës dhe nga Fondi Publik i Sigurimit të Detyrueshëm Shëndetësor për të gjithë qytetarët dhe banorët

e vendit, në pajtim me Ligjin për Sigurime Shëndetësore dhe me mbështetjen e programit të veçantë financiar të Bankës Botërore dhe programit donator të Qeverisë zvicerane.

5.4. Individit në qendër të vëmendjes

Bazë e programit do të jetë zhvillimi i të gjitha niveleve të sistemit shëndetësor, si pjesë të një tërësie, të cilat e ndihmojnë njëra-tjetrën dhe e kompletojnë shërbimin shëndetësor. Në orientimet programore të të gjitha niveleve shëndetësore, qytetari do të jetë në qendër. Të gjithë qytetarët janë të barabartë para ligjit dhe është e papranueshme që zonat e thella rurale të janë të privuara nga shërbimi mjekësor dhe karakterizohen nga mungesa të theksuara të infrastrukturës shëndetësore. Qeveria zotohet të kanalizojë më shumë fonde për këto zona të lëna pas dore dhe të mundësojë subvencione për personelin mjekësor të mirë kualifikuar, që të shërbejë në zona të thella rurale dhe periferike. Vëmendje e veçantë do t'u kushtohet kategorive vulnerable të shoqërisë, siç janë: fëmijët, të moshuarit, të sëmurët nga kanceri dhe kategoritë në gjendje të rëndë sociale.

5.5. Menaxhimi dhe llogaridhënia

Qeveria do të angazhohet për një menaxhim të integruar të shëndetësisë në të gjitha nivelet, me sisteme të qarta dhe efikase të referimit. Gjithashtu, do të angazhohet për shpërndarje adekuate të infrastrukturës dhe të kuadrit mjekësor në të gjithë territorin e vendit, arritje të standardeve ndërkombëtare sa i përket numrit të personelit mjekësor në raport me popullsinë, decentralizim dhe autonomi menaxheriale të institucioneve shëndetësore. Menaxhimi i përmirësuar me resurset njerëzore do të realizohet nëpërmjet Odave të Profesionistëve Shëndetësorë, si organe kredibile përfaqësuese të mjekëve, stomatologëve, farmacistëve, infermierëve, dhe fizioterapeutëve.

Ministria e Shëndetësisë do të monitorojë për së afërmi periudhën e bartjes së kompetencave përkatëse në pajtim me Ligjin. Në funksion të eliminimit të dukurive të korrupsionit brenda sektorit të shëndetësisë do të fuqizohet komunikimi i drejtpërdrejtë dhe sistematik i Ministrisë së Shëndetësisë me qytetarët dhe shoqatat e pacientëve nëpërmjet linjave të drejtpërdrejta telefonike, si dhe ndërmarrjen e të gjitha veprimeve adekuate që shkojnë në funksion të ngritjes së përgjegjësisë dhe llogaridhënies. Qeveria do të përpilojë Strategjinë e prokurimit dhe auditimit në sektorin e shëndetësisë si dhe Planin e Zbatimit të sajë, në bashkëpunim me Zyrën e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës veprim i cili shkon në funksion të sigurimit të shfrytëzimit optimal të parasë publike.

5.6. Shëndeti publik dhe parandalimi i sëmundjeve ngjitëse

Qeveria do të angazhohet për institucione kompetente të shëndetësisë publike, të cilat me profesionalizëm dhe qasje multidisiplinare do të angazhohen për ruajtjen e shëndetit publik, parandalimin dhe sanimin e vatrave endemike të sëmundjeve ngjitëse, kontrollin e rregullt të ujit, ajrit, ushqimit dhe parametrave të tjerë të shëndetit publik. Në këtë fushë aktivitete të veçanta dhe sistematike do të zbatohen ndaj problemit të veçantë endemik epidemiologjik të Etheve Hemoragjike Kongo Krime (EHCC) në katër komunat e vendit që

paraqesin nivel të lartë të goditjes nga këto sëmundje, në pajtim me Strategjinë përkatëse nacionale; si dhe ndaj kërcënimit nga sëmundja e shkaktuar më virusin Ebola për çka do të mbështeten me prioritet aktivitetet e Këshillit Ndërmintor të ngritur për këtë qëllim.

5.7. Edukimi dhe shkollimi specialistik dhe sub-specialistik

Qeveria është e ndërgjegjshme që shkenca e mjekësisë është një ndër shkencat që evaluon me një dinamikë të shpejtë, prandaj është domosdoshmëri investimi në kualifikimin dhe përditësimin e burimeve njerëzore me njohuri dhe praktika të reja. Në këtë prizëm, kujdes i veçantë do t'i kushtohet programit shtetëror të shkollimit specialistik dhe sub-specialistik të kuadrove profesionale jashtë vendit, në institucione të mirënjohura shëndetësore të rangut ndërkombëtar, me të cilat Ministria e Shëndetësisë ka Marrëveshje të Bashkëpunimit. Për këtë qëllim do të krijohet edhe një fond i veçantë i bursave për studime në fushën e mjekësisë në universitete perëndimore si dhe mbështetje të projekteve të hulumtimeve shkencore. Në kuadër të ngritjes së kapaciteteve profesionale, Qeveria e Republikës së Kosovës angazhohet që të krijojë kushte optimale për profesionistët e shumtë shëndetësorë me origjinë nga Kosova, tanimë të afirmuar në vendet e zhvilluara të Evropës dhe Amerikës, që me ekspertizën dhe projektet e tyre të kontribuojnë për reformimin dhe zhvillimin e shëndetësisë në Kosovë.

5.8. Edukimi publik shëndetësor

Duke pasur parasysh që përgjegjësia kryesore për të qëndruar të shëndetshëm i takon vetë qytetarëve, qeveria më shumë vëmendje, dhe duke venë në dispozicion burime të shumta, do t'i kushtojë parandalimit të sëmundjeve të ndryshme dhe edukimit të publikut. Një qasje e tillë do të ndërmerret në bashkëpunim me organizatat joqeveritare që realizojnë aktivitete në lëmin e shëndetësisë. Për këtë synim, do të hartohen politika që mundësojnë pajisjen e publikut me më shumë informacion për t'i inkurajuar dhe edukuar për një jetë të shëndetshme si masë parandaluese dhe inkurajim i përdorimit të terapive rigjeneruese e konvaleshence, nëse janë të sëmurë kronikë ose persona në risk.

5.9. Sektori farmaceutik

Në sektorin farmaceutik parashihen reforma përmbajtjesore me ngritjen e kapaciteteve politikëbërëse, rregullatore, vlerësuese, dhe inspektuese të Agjencisë së Kosovës për Produkte Medicinale, shqyrtimin e vazhdueshëm të Listës Esenciale të Barnave dhe materialit harxhues, formulimin e politikave të reja për prokurimin e barnave të bazuara në vlerësimin real të nevojave dhe planifikimin adekuat dhe me kohë, decentralizimin e furnizimit me barna nga Ministria e Shëndetësisë në vetë institucionet shëndetësore me një qasje llogaridhënëse nga ana e institucioneve shëndetësore. Po ashtu do të bëhet riorganizimi i menaxhmentit farmaceutik në Ministrinë e Shëndetësisë dhe në Fondin e Sigurimeve Shëndetësore. Në mënyrë të vazhdueshme dhe sistematike për ruajtjen e shëndetit publik, Qeveria do të monitorojë qarkullimin e barnave dhe produkteve medicinale në tregun e Kosovës, në pajtim me standardet më të larta të Bashkësisë Evropiane.

5.10. Licencimi dhe Akreditimi i institucioneve shëndetësore

Në pajtim me Ligjin për Shëndetësi dhe duke pasur parasysh nevojën e monitorimit dhe vlerësimit të cilësisë së shërbimeve shëndetësore, Qeveria do të punojë në krijimin e ambientit të favorshëm për fillimin e Licencimit dhe Akreditimit për herë të parë në Republikën e Kosovës të shërbimeve shëndetësore sipas standardeve ndërkombëtare.

5.11. Zhvillimi i partneritetit dhe dialogu social

Vëmendje të veçantë Qeveria do ti kushtojë zhvillimit të partneritetit dhe dialogut social me Federatën e Sindikatave Shëndetësore të Kosovës, si nënshkruese e Kontratës sektoriale me Ministrinë e Shëndetësisë, me theks të veçantë në sigurimin e realizimit të plotë të të drejtave të punëtorëve të përcaktuara me Legjislacionin në fuqi, Kontratën Kolektive të Qeverisë së Kosovës, si dhe Kontratën sektoriale me Ministrinë e Shëndetësisë. Qeveria ndërmerr këtë veprim me synimin e arritjes së standardeve më të larta etike dhe profesionale të punëtorëve shëndetësorë në relacion me pacientët dhe qytetarët. Qeveria, po ashtu, do të synojë fuqizimin e bashkëpunimit me organizatat në sektorin joqeveritar, në vend dhe jashtë tij, veçanërisht me shoqatat të cilat përfaqësojnë interesat e pacientëve, si mënyrë për ofrimin e shërbimeve më cilësore dhe shërbimeve të veçanta për grupet vulnerable të qytetarëve në mënyrën më kosto-efektive, me theks të veçantë promovimin e mënyrave të shëndosha të jetesës si forma më efektive për parandalimin e sëmundjeve.

Qeveria në mënyrë të vazhdueshme do të angazhohet të përmbushë obligimet që dalin nga Strategjia Kombëtare për persona me nevoja të veçanta; si dhe do të ndërmerr aktivitete të veçanta për sigurimin e shërbimeve cilësore shëndetësore dhe me qasje të lehtë për komunitetin Romë, Ashkali, dhe Egjiptas. Përkushtim i veçantë do të kenë aktivitetet për integrimin e plotë në sistemin shëndetësor të vendit të shërbimeve shëndetësore në komunat ku me shumicë të komunitetit Serb.

5.12. Sektori privat

Sektori publik dhe ai privat në shëndetësi nuk duhet të shihen si përjashtues/zëvendësues të njëri-tjetrit, por si dy sisteme që e komplementojnë njëra-tjetrën. Institucionet shëndetësore private do të kenë trajtim të barabartë konkurrues dhe komplementar në sistemin shëndetësor në të mirë të qytetarit. Qeveria do të ndërmarrë të gjitha masat e nevojshme për t'u siguruar se institucionet shëndetësore private zbatojnë me përpikëri gjithë legjislacionin e vendit që rregullon këtë sektor në funksion të ofrimit të shërbimeve shëndetësore kualitative. Suksesi i arritur në sektorin e farmaceutikëve dhe shërbimit dentar, që është në duar private, ka dëshmuar se nxitja e nismës private në fusha të tjera të sektorit të shëndetësisë, nuk do të shërbejë vetëm për të ulur barrën e buxhetit për këtë sektor si dhe ngarkesën e sektorit shtetëror të shëndetësisë, por edhe do të mundësojë më shumë ofertë, më shumë konkurrencë me më shumë cilësi e çmime të leverdishme.

5.13. Orientimet programore sipas niveleve të shërbimeve shëndetësore

Niveli parësor:

- Implementimi i konceptit të Mjekësisë Familjare - hartimi i një plani të veprimit për sigurimin e numrit të mjaftueshëm të specialistëve të Mjekësisë Familjare për secilën komunë; sipas nevojës edhe stimulimi i mjekëve nga ana e komunave për kryerjen e specializimit të MF-së;
- Sigurimi i shërbimeve unike parësore në të gjitha komunat;
- Përcaktimi i pakos bazike të shërbimeve shëndetësore të ofruara në KPSH;
- Fuqizimi i kapaciteteve diagnostikuese, me theks të veçantë në lëminë e radiologjisë dhe të laboratorit (investimi në pajisje mjekësore të reja dhe moderne);
- Fuqizimi i shërbimeve emergjente para spitalore;
- Motivimi dhe stimulimi i komunave për themelimin/fuqizimin e shërbimit shtëpiak/ ofrimi i shërbimeve shëndetësore shtëpiake paliative për grupet vulnerable (personat me nevoja të veçanta, pacientët me sëmundje të rënda kronike, ata me sëmundje malinje, si dhe të moshuarit);

Niveli dytësor:

- Themelimi i Spitalit të Prishtinës, si një nga prioritetet kryesore;
- Decentralizimi dhe autonomia menaxheriale e këtyre institucioneve shëndetësore brenda sistemit të integruar të SHSKUK-së;
- Zhvillimi dhe ngritja e kapaciteteve/resurseve profesionale;
- Fuqizimi i kapaciteteve diagnostike;
- Standardizimi dhe racionalizimi i pajisjeve mjekësore;
- Zhvillimi dhe implementimi i protokolleve standarde /unike; ofrimi i shërbimeve shëndetësore unike në të gjitha spitalet (institucionet e nivelit dytësor) e Kosovës; aty ku ka mundësi-kapacitete, fuqizimi i shërbimeve të caktuara - zhvillimi i ekspertizës në lëmi të caktuara për të ofruar shërbime të subspecializuara.

Niveli tretësor – QKUK-ja:

- Riorganizimi i QKUK-së përfshirë edhe mundësinë e themelimit të Spitalit të Prishtinës brenda QKUK-së;
- Shndërrimi i QKUK-së në institucion të mirëfilltë të nivelit tretësor të kujdesit shëndetësor që përveç shërbimeve shëndetësore ofron edhe shërbime edukative, hulumtuese dhe shkencore;
- Përfshirja e gjithë personelit shëndetësor në procesin mësimor edukativ me titull akademik klinik apo shkencor (në koordinim me MASHT-in);
- Ngritja e cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe furnizimi me pajisje mjekësore; mirëmbajtja dhe servisimi i tyre në përputhje me standardet evropiane;
- Nevojë imediate - zhvillimi i kapaciteteve menaxheriale në kuptim të rritjes së përgjegjësisë, transparencës dhe llogaridhënies së strukturave menaxheriale.

5.14. Bashkëpunimi ndërkombëtar

Përveç sigurimit të koordinimit të plotë me komunitetin e donatorëve në sektorin e shëndetësisë të vendit, Qeveria do të angazhohet për anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Organizatën Botërore të Shëndetësisë dhe Rrjetën Shëndetësore të Evropës Juglindore, si dhe pjesëmarrjen e sajë aktive në bashkëpunime bilaterale dhe multilaterale në fushën e shëndetësisë ndërkombëtare.